

Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие

CETS No. 201

Обяснителен доклад

I. Комитетът на министрите на Съвета на Европа взе под внимание настоящия Обяснителен доклад на 1002-рото си заседание на ниво заместници на 12 юли 2007 г. Конвенцията бе представена за подписване в Лансароте (Испания) на 25 октомври 2007 г. по повод 28 Конференция на европейските министри на правосъдието.

II. Текстът на обяснителния доклад не е инструмент, който предоставя авторитетно тълкуване на Конвенцията въпреки, че би могъл да има такъв характер, за да улесни прилагането на разпоредбите от Конвенцията.

I. Въведение

a. Сексуална експлоатация и насилие на деца и авторитетни международни инструменти

1. Сексуалната експлоатация и сексуалното насилие са едни от най-тежките форми на насилие срещу деца. По данни на УНИЦЕФ около два милиона деца се експлоатират в „секс индустрията“ всяка година. Съществуват над един милион снимки на десет до двадесет хиляди сексуално насилвани деца, които са публикувани в Интернет.

2. От тези десет – двадесет хиляди деца само няколкостотин са идентифицирани. Останалите са анонимни, изоставени и най-вероятно насилвани.

3. Няма статистически данни за общия брой сексуално насилвани деца в Европа, но е добре известно, че съществува значително разминаване между броя случаи на сексуално насилие на деца, съобщени в полицията и социалните служби и действителните случаи. Също така е известно, че децата обикновено изпитват огромни затруднения да съобщят за сексуално насилие, защото много често пъти те са насилвани от лице от техния близък социален или семеен кръг или защото те са заплашвани. По този начин наличните данни показват, че в страните от Съвета на Европа повечето случаи на сексуално насилие срещу деца са извършени в семейния кръг, от лица, близки до детето или от лица от социалното обкръжение на детето.

4. Главният съществуващ международен инструмент в областта на закрила на правата на децата, включително срещу сексуална експлоатация е Конвенцията за правата на детето на ООН (наричана за краткост по-долу КПД, ООН, 1989 г.). Тя защитава децата от всички форми на сексуална експлоатация и насилие, отвлечане, търговия и трафик, както и всякаква друга форма на експлоатация и на жестоко и нечовешко отношение. Приложимите разпоредби на КПД, като тези в чл. 1, 11, 21 и 32 – 37, са формулирани в общ и широк смисъл.

5. Член 34 от КПД изисква страните – членки да защитават децата срещу „всички форми на сексуална експлоатация и сексуално насилие“, включително подбуждане или принуждаване на дете да се занимава с каквато и да е незаконна сексуална дейност, експлоатация на деца с цел проституция или друга незаконна сексуална

практика и експлоатация на деца с цел производство на порнографски представления и материали.

6. По отношение на сексуалната експлоатация на деца, единственият универсален договор, свързан конкретно с тази тема е Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография (ООН, 2000 г.). Протоколът криминализира определени актове, свързани с продажбата на деца, детската проституция и детската порнография, включително опита, съучастието и участието. Протоколът не обхваща обстойно и подробно въпроси като съдебни процедури, съобразени с децата въпреки, че постановява минималните стандарти на закрила на деца жертви в наказателно производство. Протоколът предвижда правото на жертвите да претендират за компенсация. Той насърчава укрепването на международното сътрудничество и подпомагане, и приемането на извънтериториални закони, но не предвижда освобождаването от принципа на двойна наказуемост.

7. Спазването на КПД и Протоколите към нея се наблюдава от Комитета по правата на детето, който стигна до заключението, че децата в Европа не са достатъчно защитени срещу сексуална експлоатация и насилие. По-точно Комитетът подчерта липсата на обстойно национално наказателно право в тази област в държавите – членки, особено по отношение на трафика на деца, „секс туризма“ и детската порнография, липсата на ясно определена минимална възраст за доброволни сексуални отношения и липсата на закрила на децата срещу насилие в Интернет. Комитетът например препоръчва на държавите да развият ефективна система за съобщаване и разследване в рамките на следствена и съдебна процедура, съобразена с децата, като се избегнат повторните разпити на деца жертви, за да се осигури по-добра закрила на децата жертви, включително защита на правото им на лична тайна.

8. [Европейската социална харта](#) (ETS 035, Съвет на Европа, 1961 г., преработена през 1996 г.) предвижда в член 7 децата и младежите да имат право на специална закрила срещу физическа и морална опасност, на която са изложени. Член 17 на Ревизираната социална харта (ETS 163) съдържа правото на децата и младежите на подходяща социална, правна и икономическа защита. Точка 1 б на член 17 постановява, че правителствата ще предприемат всички подходящи и необходими мерки за защита на децата и младежите срещу липсата на грижи, насилие и експлоатация.

9. Европейският комитет за социални права тълкува разпоредбите на Хартата като право на децата на защита срещу всички форми на сексуална експлоатация, по-точно въвличане в „секс индустрията“. Комитетът формулира дефиниции за детска проституция, детска порнография и трафик на деца с цел сексуална експлоатация. Всички тези форми на експлоатация ще бъдат криминализирани ако детето е под 18-годишна възраст. Комитетът също така взе предвид еволюцията на технологията, като желае доставчиците на интернет услуги да бъдат отговорни за контрола върху материалите, които публикуват, и осигуряват най-добрата система за мониторинг на дейностите в интернет и на процедурите за влизане.

10. [Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство](#) (ETS 185, Съвет на Европа, 2001 г.) съдържа конкретна разпоредба в член 9, която криминализира детската порнография при употреба на компютърна система. Тя съдържа дефиниция на детската порнография и призовава държавите - членки да криминализират производството, предлагането/предоставянето на достъп до, разпространението/пренасянето, предоставянето и притежаването на детска порнография. Важните процедурни и свързани с международното сътрудничество мерки в тази Конвенция също така се отнасят и до други престъпления, извършени с помощта на компютърна система и събирането на доказателства в електронна форма на престъпление (напр. по дело за сексуална експлоатация или сексуално насилие на деца).

11. През май 2005 г. се приема Конвенцията на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора (CETS 197). Конвенцията съдържа дефиниция на трафика на хора в член 4, като обръща специално внимание на жертвите под 18 години. Тя включва няколко защитни механизма за жертвите на трафик като право на период за възстановяване и размисъл и право на разрешение за пребиваване. Тя съдържа конкретни разпоредби по отношение на децата жертви на трафика, например правото на достъп до образование. Също така по време и след разследването, както и по време на съдебните процедури, жертвите получават специална защита. По отношение на децата, се взема предвид най-добрият интерес на детето.

12. През 2001 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа приема Препоръка (2001) 16 за защита на децата срещу сексуална експлоатация. Тя призовава за криминализиране на актове, които представляват сексуална експлоатация на деца, по-точно детска проституция, детска порнография и трафик на деца с цел сексуална експлоатация. Тя също така предвижда държавите да осигурят специални мерки за децата жертви на сексуална експлоатация по време на съдебните процедури и да гарантират, че правата на детето са защитени по време на производството, че съдебните органи ще разглеждат тези дела с приоритет и, че срокът на давност за наказателно производство започва да тече, когато детето стане пълнолетно. Тя също така призовава за по-добро международно сътрудничество, приемането и изпълнението на извън-териториално законодателство без изискване за двойна наказуемост.

13. Съветът на Европейския съюз прие през 2003 г. Рамково решение за борба със сексуалната експлоатация на деца и детската порнография (2004/68/ПВР), съгласно което държавите-членки трябва да криминализират подобно поведение и да осигурят минимума от максималните санкции за подобно престъпление. Престъпления, свързани със сексуална експлоатация се отнасят до проституция и използване на физическа сила/заплахи или позиция на доверие/авторитет за сексуални отношения. Престъпления, свързани с детската порнография се криминализират независимо дали включват употребата на компютърна система. Също така подбуждане, съучастие, подстрекаване и опити, свързани с горепосочените престъпления се криминализират. Рамковото решение постановява, че ще бъде въведено извън-териториално законодателство чрез принципа *"aut dedere aut judicare"* и, че жертвите се считат за особено уязвими по време на наказателното производство (с позоваване на Рамковото решение на ЕС относно правното положение в наказателното производство на жертвите на престъпления).

14. През 2001 г. Съветът на Европейския съюз прие Рамково решение относно правното положение в наказателното производство на жертвите на престъпления (2001/220/ПВР), в което са предвидени специални защитни мерки за жертвите на престъпления. Когато е необходимо да се защити жертва от даване на показания в открито заседание, съдът може да реши жертвата да свидетелства по начин, който позволява това. Държавите ще насърчат персонала, участващ в производството или работещ с жертвите, да премине през специално обучение, по-точно по отношение на най-уязвимите групи.

15. Съветът на Европейския съюз също така прие Рамково решение за борба с трафика на хора (2002/629/ПВР), което предвижда по-точно хармонизиране на престъпленията в тази област.

16. Член 3 от Конвенцията относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детски труд (1999 г.) на Международната организация на труда включва „използването, доставянето или предлагането на дете за проституция, за производство на порнография или порнографски изяви“ в дефиницията на най-тежките форми на детски труд.

17. Специално внимание трябва да се обърне на двата Световни конгреса срещу сексуалната експлоатация на деца с търговска цел, проведени в Стокхолм през 1996

г. и в Йокохама през 2001 г., тъй като напредъкът в изпълнението на техните заключения се наблюдава от Съвета на Европа. Тези конгреси приемат Декларацията и Плана за действие от Стокхолм и Глобалния ангажимент от Йокохама.

18. Декларацията и Планът за действие от Стокхолм насърчава сътрудничество между държавите и всички обществени сектори и включва препоръки за криминализиране на сексуалната експлоатация на деца с търговска цел и други форми на сексуална експлоатация на деца, както и за наказване на извършителите. Извършителите на престъпления ще подлежат не само на правни санкции, но и ще им бъдат предложени възможности за реабилитиране. Декларацията и Плана за действие също така препоръчва държавите да въведат извън-териториално законодателство. Тя разработва стандарти за съдебни процедури, съобразени с децата, и подсилва правата на жертвите на правна помощ и съдебни защитни мерки. Тя призовава за изработването и изпълнението на национални планове за действия и национални фокусни центрове. Също така тя предвижда жертвите да имат достъп до персонал ориентиран към децата и служби на подкрепа във всички сектори, особено в правната, социална и здравна област.

19. Глобалният ангажимент от Йокохама, приет на 2-ия Световен конгрес, утвърждава повторно Декларацията и Плана на действие от Стокхолм. Той също така постановява, че всички участници трябва да предприемат необходимите мерки, насочени към отрицателните страни на новите технологии, по-точно детската порнография по Интернет.

20. Преди 2-ия Световен конгрес, Съветът на Европа организира подготвителна среща за Европа и Централна Азия, която прие Ангажимента и Плана за действие от Будапеща. Документът се опитва да укрепи мрежите на сътрудничество между националните и международните правоприлагащи агенции и да насърчи изработването на международни заповеди за арест на трафикантите. Съветът на Европа е назначен да наблюдава напредъка на изпълнението на тези ангажименти и да подкрепи държавите в това.

21. Последваща среща след Йокохама се провежда в Любляна през 2005 г. В заключенията на тази Конференция за преглед на Йокохама се подчертават добрите практики в изпълнението на ангажиментите от Стокхолм и Йокохама и се поставя ударение върху новите и зараждащите се проблеми. Една от работните групи набляга върху съдебните процедури, съобразени с децата, като препоръчва изготвянето на нова конвенция, която конкретно да разглежда този проблем.

б. Действие на Съвета на Европа

22. Съветът на Европа полага огромни усилия в продължение на повече от 15 години, за да помогне на държавите-членки да се борят с разрушителното явление на сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца. Той разработва редица текстове, които адресират конкретно тези въпроси. Съветът на Европа взема активно участие в двата Световни конгреса срещу сексуалната експлоатация на деца с търговска цел, проведени в Стокхолм през 1996 г. и Йокохама през 2001 г. На 27 септември 2002 г. Парламентарната асамблея на Съвета на Европа приема Резолюция 1307 (2002) относно сексуалната експлоатация на деца: нулева толерантност. Асамблеята призовава държавите-членки на Съвета на Европа да приемат динамична политика срещу безнаказаността заедно с процедури, което дават предимство на правата на децата жертви и техните възгледи и са насочени към арестуването на престъпници без да им дават и най-малката възможност да се спасят от правосъдието.

23. Политическият ангажимент на държавите – членки на Съвета на Европа към борбата срещу сексуалната експлоатация на деца се потвърждава на втората Среща на върха на държавните и правителствени глави (Страсбург, ноември 1997 г.). Планът за действие, приет по време на тази Среща на върха, призовава държавите – членки

да преразгледат националното законодателство с цел да се осигурят общи стандарти за закрилата на деца, страдащи от или в опасност от нечовешко отношение, за да разширят сътрудничеството си в рамките на Съвета на Европа с оглед предотвратяването на всички форми на експлоатация на деца, включително чрез производството, продажбата, рекламирането и притежаването на порнографски материал с участие на деца.

24. Държавните и правителствените глави на държавите – членки на Съвета на Европа потвърждават своя ангажимент на третата среща на върха във Варшава през май 2005 г. На тази среща на върха защитата на деца от всички форми на насилие се обявява за главен приоритет в рамките на организацията. Планът за действие съдържа следното:

Ние ще предприемем конкретни действия да унищожим всички форми на насилие срещу деца. Затова решихме да инициираме тригодишна програма на действие, която да разглежда социалните, правни, здравни и образователни измерения на различните форми на насилие срещу деца. Също така ще изработим мерки да спрем сексуалната експлоатация на деца, включително правни инструменти ако се налага, и да включим гражданското общество в този процес. Сътрудничеството с Организацията на обединените нации в тази област е съществено, особено във връзка с продължението на Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография.

25. В продължение на този План за действие Съветът на Европа инициира програма с името „Да изградим Европа за и с децата“. Това е отговорът на мандата на Организацията да се гарантира интегриран подход за утвърждаване правата на детето, който обхваща социалните, правните, образователни и здравни измерения, отнасящи се до закрилата на деца от различни форми на насилие. Програмата включва две тясно свързани позиции: утвърждаване правата на децата и закрила на децата от насилие. Главната цел на програмата е да помогне на всички лица, вземащи решения и заинтересовани участници да изготвят и изпълнят национални стратегии за закрила на правата на децата и превенция на насилието срещу деца.

в. Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие

26. През 2002 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа назначи група от специалисти за закрила на децата срещу сексуалната експлоатация (PC-S-ES). Тази група PC-S-ES изготви образец на задание за националните фокусни центрове за закрила на децата срещу сексуална експлоатация. Тя също така извърши оценка на законодателството на държавите-членки в тази област. Обаче поради затрудненията за предоставянето на изчерпателна и задоволителна оценка, Групата специалисти реши да разработи логическа рамка, която да бъде изпратена за попълване на държавите.

27. Инструментът, който позволява на държавите да изпълнят различните ангажименти, които са поели в областта на борбата срещу сексуалната експлоатация и насилието върху деца, „Реакция срещу сексуалната експлоатация и насилие на деца“ (REACT) се изготвя и изпраща на държавите-членки през 2004 г. Документът изброява всички ангажименти, поети от държавите в горепосочените инструменти и също така осигурява възможност на държавите да представят допълнителна информация.

28. В края на 2004 г. 23 държави отговарят и отговорите се анализират от независим експерт в началото на 2005 г. Анализът показва, че в много отношения изпълнението на ангажиментите, поети от държавите-членки не е напълно постигнато. Предава се

група от препоръки на държавите-членки чрез Европейския комитет по наказателноправни проблеми.

29. Въз основа на анализа на REACT, Групата специалисти организира последваща конференция по време на 2-ия Световен конгрес срещу сексуалната експлоатация на деца с търговска цел. Конференцията „Преглед на Йокохама за Европа и Централна Азия – Борба със сексуалната експлоатация на деца“ се провежда в Любляна през юли 2005 г. Някои от препоръките на работните групи и семинарите се предават на Съвета на Европа за последващи действия. Специално се набляга на препоръката Съветът на Европа да изготви обвързващ инструмент по отношение на съдебните процедури, съобразени с децата, в случаи на сексуална експлоатация и насилие.

30. След заключенията на Третата среща на върха на държавните и правителствени глави на Съвета на Европа, проведена във Варшава през май 2005 г., която призовава за развитие на мерките за прекратяване на сексуалната експлоатация на деца, включително правните инструменти ако се налага, Комитетът на министрите приема на 22 март 2006 г. конкретни насоки, с които се създава Комитет на експертите за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и насилие (PC-ES), който има задачата да проведе „преглед на прилагането на съществуващите международни инструменти за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и ако е необходимо инструменти за правно сътрудничество с оглед оценяване на потребността от допълнителен международен правно обвързващ инструмент, съдържащ последващ механизъм или необвързващ инструмент, и/или изменения на съществуващите инструменти“ и „ако се установи потребността от допълнителен инструмент, да го изготви след одобрението на Европейския комитет по наказателноправни въпроси“.

31. През май 2006 г. Комитетът на експертите започва работата си като преглежда разпоредбите и изпълнението на ангажиментите и международните инструменти, свързани със сексуалната експлоатация на деца:

- Конвенция за правата на детето на Организацията на обединените нации;
- Факултативен протокол към конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография;
- Конвенция № 182 на Международната организация на труда относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детски труд;
- Европейска социална харта (Ревизирана);
- [Конвенция за престъпления в кибернетичното пространство](#);
- Конвенция на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора;
- Рамково решение на Съвета на европейския съюз за борба със сексуалната експлоатация на деца и детската порнография;
- Рамково решение на Съвета на Европейския съюз относно правното положение в наказателното производство на жертвите на престъпления;
- Декларация и План за действие от Стокхолм;
- Глобален ангажимент от Йокохама;
- Ангажимент и План за действие от Будапеща;

- Препоръка (2001) 16 относно закрилата на деца срещу сексуална експлоатация.

32. Комитетът на експертите стигна до заключението, че е необходим нов обвързващ инструмент за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие. Процедурата на изготвяне на новия инструмент започва през септември 2006 г. Срещи на Комитета се провеждат през май, септември, октомври, декември 2006 г., февруари и март 2007 г. за изготвяне на текста.

II. Коментар върху разпоредбите на Конвенцията

Преамбюл

33. Преамбюлът съдържа изброяване на най-важните международни правни инструменти, програми и планове за действие, които са пряко насочени към сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца в рамките на Съвета на Европа, Европейския съюз, Организацията на обединените нации и Международната организация на труда. По-специално трябва да се подчертае, както бе споменато по-горе, че Съветът на Европа е подготвил няколко важни инструмента за разследване и борба със сексуалната експлоатация и насилие на деца от различни страни. По време на процеса на договаряне на тази Конвенция всички тези международни правни инструменти са взети под внимание.

34. Преамбюлът постановява основните цели на Конвенцията, които включват по-специално закрилата на деца срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие от всякакъв извършител, като се предоставя помощ на жертвите и се насърчава борбата срещу сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца главно заради увеличаващите се случаи.

35. Обръща се внимание на факта, че мерките, предвидени в Конвенцията не изключват разработването на превантивни механизми, средства за разследване и форми на сътрудничество съгласно други международни конвенции, по-точно Конвенцията за престъпленията в килер пространството, която съдържа разпоредби, имащи за цел да улеснят предотвратяването и наказанието на детската порнография, разпространявана чрез употребата на компютърни системи.

36. Тези мерки не са в ущърб на положителните задължения на държавите да защитават правата, признати от [Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи](#) (наричана за краткост по-долу ЕКПЧ).

Глава I – Цели, принцип на недискриминация и дефиниции

Член 1 - Цели

37. Алинея 1 представя целите на Конвенцията, като нейните две основни цели са превенцията и борбата срещу сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца (а) и закрила на правата на децата жертви (б).

38. Точка „в“ разглежда националното и международното сътрудничество. Мерките за предприемане на национално ниво са представени в Глава II (Превантивни мерки), Глава III (Специализирани органи и координационни органи), Глава IV (Защитни мерки и помощ на жертвите), Глава V (Програми или мерки за интервенция), Глава VI (Материално наказателно право), Глава VII (Следствие, наказателно преследване и процедурно право) и Глава VIII (Протоколиране и съхраняване на данни) Националните мерки подчертават важността на сътрудничеството и съдействието между отделните компетентни органи и служби, които могат да участват.

39. Международното сътрудничество съгласно Конвенцията (Глава IX) не се ограничава единствено до наказателните въпроси, но също така участва в превенцията на сексуалната експлоатация и сексуалното насилие, и помощта и закрилата на жертвите.

40. Алинея 2 подчертава, че Конвенцията постановява специален механизъм за мониторинг, за да гарантира ефективно изпълнение на разпоредбите ѝ от Страните. Това е начин да се осигури, че Страните ще спазват Конвенцията и е гаранция за дългосрочната ефективност на Конвенцията (вижте коментара върху Глава X).

Член 2 – Принцип на недискриминация

41. Този член забранява дискриминацията при изпълнението на Конвенцията от Страните и по-точно при прилагането на мерките за закрила и утвърждаване на правата на жертвите. Значението на дискриминация в член 2 е идентично на значението на термина съгласно член 14 на ЕКПЧ.

42. Понятието дискриминация се тълкува последователно от Европейския съд по правата на човека в неговото прецедентно право, свързано с член 14 от ЕКПЧ. По-точно прецедентното право ясно изтъква, че не всяко различие или разлика в отношението представлява дискриминация. Както постанови Съда, например в своето решение по делото *„Абдулазис, Кабалес и Балкандали срещу Обединеното кралство*, „различното отношение представлява дискриминация ако то „няма цел или разумно оправдание“ т.е. ако то не преследва „законна цел“ или ако няма „основателни отношения на пропорционалност между използваните средства и търсената за реализиране цел“.

43. Списъкът на основанията за недискриминация в член 2 е идентичен с този в член 14 от ЕКПЧ и списъка от Протокол № 12 към ЕКПЧ. Обаче договарящите страни искаха да включат също такива основания за недискриминация като сексуална ориентация, здравословно състояние и увреждания. Като се използва дефиницията на „дете“ съгласно Конвенцията за правата на детето на ООН, като тя обхваща и юноши, преживяващи първите си емоционални отношения и откриващи секса и сексуалната си ориентация и предвид факта, че последните проучвания подчертават риска от сексуално насилие срещу и сексуално малтретиране и експлоатация на малолетни с хомосексуална ориентация, се взема решението „сексуалната ориентация“ да бъде включена сред факторите на недискриминация, изложени в този член. „Здравословно състояние“ включва по-точно ХИВ. Списъкът с основания за недискриминация не е изчерпателен, но индикативен. Важно е да се изтъкне, че Европейският съд по правата на човека прилага член 14 за основания за дискриминация, които не са изрично споменати в тази разпоредба (вижте например по отношение на основание за сексуална ориентация решението от 21 декември 1999 г. по делото *„Салгеро да Силва Мута срещу Португалия“*). Препратката към „или друг статут“ може да се отнася, например, до деца на бежанци или имигранти или „деца на улицата“ с неясен правен статут.

44. Член 2 се отнася за "изпълнението на разпоредбите на тази Конвенция от Страните". Тези думи се стремят да уточнят степента на забрана на дискриминацията. По-точно, член 2 забранява да се проявява дискриминация срещу дадена жертва при прилагането на мерките, предвидени в Глава IV на Конвенцията, за защита на правата им.

Член 3 - Дефиниции

45. Член 3 предоставя няколко дефиниции, които се използват в цялата Конвенция:

Дефиниция на „дете“

46. Дефиницията на „дете“ е същата като тази, постановена в Конвенцията на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора, т.е. всяко лице под 18 години. Трябва да се вземе предвид, че в определени членове на Конвенцията, свързани с престъпления, се посочва различна възраст. Например привличането на деца с цел сексуална експлоатация е престъпление единствено по отношение на деца под законната възраст, преди която е забранено те да бъдат въвличани в сексуална дейност.

Дефиниция на „сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца“

47. Член 3 б съдържа дефиниция на сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца, което включва цялото поведение, посочено в чл. 18 до 24 от Конвенцията.

48. Международните инструменти главно вземат под внимание престъпления, извършени с търговска цел, при постановяване на правилата за закрила на децата (проституция, детска порнография, трафик на деца). Обаче практиката показва, че този подход е прекалено ограничен, за да гарантира закрила на децата срещу насилието, което който и да е било възрастен може да окаже върху тяхното физическо и психическо здраве. Децата могат да бъдат жертви в семейството си също толкова лесно както в близкото си социално обкръжение. Подобни случаи, при които обикновено липсва търговският елемент, са въпреки това най-разпространени и статистиката показва, че извършителите на сексуално насилие върху деца са обикновено близки лица на жертвата (родители, баби и дядовци, съседни, учители и др.).

49. Главните съществуващи международни инструменти се позовават главно на "сексуално посегателство" като общ термин за всякакъв сексуален тормоз на деца. Договарящите страни смятат, че е по-добре да се използва изречението „сексуално насилие“, който е по-подходящ в дадения контекст.

Дефиниция на „жертва“

50. Има много препратки към жертви, по-точно в Глава IV (Защитни мерки и помощ на жертвите), която изброява няколко мерки в полза на децата. Договарящите страни смятат, че е важно да се определи този израз.

51. Жертва е „всяко дете предмет на сексуална експлоатация или сексуално насилие“. Важно е да се отбележи, че обстоятелствата на сексуална експлоатация или насилие не трябва да бъдат установени преди детето да бъде сметнато за жертва.

Глава II – Превантивни мерки

52. Тази глава съдържа мерки, които трябва да се изпълнят на национално ниво. Политики или стратегии за превенция на сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца, познаване на възможните сигнали, които децата могат да изпращат, както и предоставяне и лесен достъп до информация относно сексуалната експлоатация и сексуалното насилие, техният ефект, последици и как най-добре да бъдат преодолени.

Член 4 - Принципи

53. Главната цел на Конвенцията да предотврати случаите на сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца е отразена в този член.

Член 5 – Набиране, обучение и повишаване на осведомеността на лицата, които работят в контакт с децата

54. Алинея 1 и 2 имат за цел да гарантира, че лицата, които имат редовен контакт с децата, притежават достатъчно познаване на правата на децата и тяхната закрила и достатъчно знания относно сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца. Тази разпоредба изброява участващите категории лица: лица, които се занимават с деца в областта на образованието, здравеопазването, социалната защита, съдебния и правоприлагащия сектор, както и хората, занимаващи се с деца, в спорта, културата и дейностите за отдых и развлечения. Разпоредбата не се отнася до професионални контакти с деца, но е открита за всеки, който работи с деца в това качество. Разпоредбата има за цел предимно да обхваща хората, които провеждат доброволни дейности с деца.

55. Позоваването на „правата на децата“ обхваща правата, както се постановени в Конвенцията за правата на детето на ООН, включително правото на живот (член 6), правото на закрила от икономическа експлоатация (член 32), правото на закрила от всякакви форми на физическо или умствено насилие, включително сексуално насилие (член 19).

56. Алинея 2 също така изисква лицата, имащи редовен контакт с децата, да притежават достатъчно познаване и разбиране, за да разпознаят признаци на сексуална експлоатация и сексуално насилие и възможността да известят отговорните служби за закрила на децата относно всякаква ситуация, за която те имат основателни причини да смятат, че детето е жертва на сексуална експлоатация или сексуално насилие, както се предвижда в член 12, алинея 1. Трябва да се отбележи, че тази разпоредба не съдържа изискване за специфично обучение. Притежаването на „достатъчно познаване“ може да се отнася до обучение или предоставяне на информация по друг начин за хората, които имат контакт с децата така, че децата жертви на сексуална експлоатация или сексуално насилие да могат да бъдат идентифицирани колкото се може по-рано, но това е оставено на Страните да решат как да го постигнат.

57. Алинея 3 постановява задължението на Страните да осигурят, че кандидатите са внимателно проучени преди да упражняват професии, свързани с редовен контакт с деца, за да се гарантира, че те не са били осъждани за актове на сексуална експлоатация или сексуално насилие на деца. В някои държави-членки може също така да се прилага и за доброволните дейности. Допълнението „в съгласие с националното законодателството“ позволява на държавите да изпълнят разпоредбата по начин, който е съвместим с вътрешните правила, по-точно разпоредбите за реабилитиране и реинтеграция на престъпници. Също така тази разпоредба няма за цел да пречи на конкретните правни разпоредби в държавите, които предвиждат заличаването на криминалните досиета на престъпниците след определено време.

Член 6 – Възпитание на децата

58. Договарящите страни смятат, че родителите са главно отговорни да възпитават най-общо децата по въпросите на сексуалността и относно рисковете от сексуална експлоатация или сексуално насилие. Обаче може да има случаи, в които родителите да не бъдат способни или да не желаят да го направят, като например случаи, когато родителят участва в насилие на дете или когато културните традиции на общността не позволяват подобни въпроси да бъдат открито обсъждани. Също така децата понякога обръщат по-голямо внимание на обясненията, получавани в друг контекст, различен от дома, главно в училище, където професионалисти (като например учители, лекари, психолози) предоставят необходимата информация. Затова член 6 постановява задължението на държавите да осигурят децата да бъдат възпитавани на начално и средно ниво относно рисковете от сексуална експлоатация и сексуално насилие и как да се защитават и да поискат помощ.

59. Целта на тази информация е да даде възможност на децата по-добре да се защитават от риска от сексуална експлоатация и насилие. Подобна информация не трябва обаче да има ефекта да освобождава възрастните и държавните органи от

задължението им да защитават децата срещу всякакви форми на сексуална експлоатация и сексуално насилие.

60. Този член се отнася до предоставянето на тази информация „по време на основното и средно образование“. Не се споменават училища, тъй като някои деца са възпитавани у дома и те са също обхванати от разпоредбата. Споменатата информация не е задължително да бъде част от образователната програма, но може да се предоставя в неофициален образователен контекст. Училището със сигурност има важна роля в това отношение, но сътрудничеството на родителите също се изисква „където е подходящо“. Случаи, в които това не е подходящо включват случаи, когато детето е сирак или когато родителите за вълечени в разследване или производство за сексуално насилие на детето.

61. Договарящите страни смятат, че е важно децата да получат тази информация колкото се може по-рано в живота им, като всяка информация им се предоставя в форма, която „отговаря на тяхната способност за развитие“, т.е. е подходяща за тяхната възраст и зрялост.

62. Предоставянето на изолирана информация относно сексуална експлоатация или сексуално насилие извън общия контекст на нормалната сексуалност може да бъде объркваща за децата. Затова информацията относно риска от сексуална експлоатация и насилие трябва да се предоставя в рамките на общия контекст на сексуалното възпитание. Трябва да се обърне внимание тази информация да не подкопае статута на възрастните в очите на детето. Важно е децата да могат и да се доверяват на възрастните.

63. Последната част от члена се отнася до ситуации на риск, особено свързани с използването на новите информационни и комуникационни технологии. Те обикновено се считат за средство за разпространение на информация и се отнасят по-точно до употребата на интернет и технология от трето поколение (3G), която позволява достъп до интернет чрез мобилните телефони. Важни са образователни и познавателни програми за всички деца относно безопасната употреба на Интернет.

Член 7 – Превантивни програми или мерки за интервенция

64. Договарящите страни искат да предоставят възможност на лицата, които се страхуват от това, че могат действително да бъдат вълечени и да се държат по начин, който представлява престъпление от сексуален характер срещу деца, както и лицата – извършители на такива престъпления, които не са съобщени на властите, да се възползват ако желаят от програма или мярка за интервенция. Разпоредбата, която важи за хора, които не са разследвани, съдени или излежавачи присъда, и е превантивна като цел е представена най-добре в главата за превантивни мерки. Както при програмите и мерките за интервенция, предвидени в Глава V, договарящите страни не искат да наложат специални модели на държавите – страни по Конвенцията, които трябва просто да „гарантират“, че тези програми или мерки са на разположение на хората, посочени в член 16 ако те искат да се възползват от тях и да оценят при всеки индивидуален случай дали лицето кандидатствало за тях може да получи полза.

Член 8 – Повишаване осведомеността на обществото

65. Член 8 изисква Страните да насърчат или провеждат кампании за повишаване на осведомеността на обществото.

66. Алинея 2 има за цел да предотврати или забрани всякаква реклама на престъпленията, описани в Конвенцията. Изпълнението на тази разпоредба се оставя на Страните, но те трябва също така да отчетат прецедентното право на Европейския съд по правата на човека, който въз основа на член 10 от ЕКПЧ, гарантира правото на

свобода на словото, чието упражняване може да е обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност, териториалната цялост, за предотвратяване на безредици или на престъпления, за защитата на здравето и морала.

Член 9 – Участие на децата, частния сектор, медиите и гражданското общество

67. Алинея 1 приема, че разработването на политики и мерки, включително планове за действие, за борба със сексуалната експлоатация и насилие на деца трябва задължително да бъде изпълнено със собствените възгледи и преживявания на децата в съответствие с тяхната развиваща се способност.

68. Алинея 2 изисква Страните да насърчат сектора на информационните и комуникационни технологии, индустрията на туризма и пътуванията, както и банковия и финансовия сектор, да участват в изработването и изпълнението на политики за превенция на сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца.

69. Употребата на широкия термин сектор на „информационни и комуникационни технологии“, който гарантира обхващането на всякакви бъдещи развития в тази област, е главно насочен към доставчиците на интернет услуги, но също така и операторите на мобилни телефонни мрежи и търсачки. Несъмнено Интернетът е средство, което се използва доста за целите на сексуална експлоатация и насилие на деца. Употребата на Интернет при производството и разпространението на детска порнография и трафика на деца с цел сексуална експлоатация е добре документирано и е обект на внимание от редица национални и международни органи. Поради тази причина е важно самите доставчици на Интернет услуги да участват в предприемането на стъпки за повишаване осведомеността относно сексуалната експлоатация и е важно доколкото е възможно политиките да бъдат развити за регулиране на употребата на Интернет чрез техните системи.

70. Индустрията на туризма и пътуванията е включена, за да се насочи по-конкретно към т.нар. явление на „детски секс туризъм“. В някои държави – Страни по Конвенцията, например, авиокомпаниите и летищата предоставят на пътниците аудиовизуални превантивни послания, представящи риска от наказателно преследване, на който са изложени извършителите на сексуални престъпления в чужбина.

71. Включването на финансовия и банковия сектор е много важно, заради възможността финансовите институции в сътрудничество с правоприлагащите органи да нарушат функционирането на финансовите механизми, подкрепящи заплащането на достъп до уебстраници с детско насилие и да допринесат за тяхното унищожаване.

72. Споменаването на изпълнението на вътрешните правила има за цел да обхване кодекси на поведение и харти на предприятията с цел закрила на децата от сексуална експлоатация и насилие. Пример на добра практика в тази област е „Кодекса за поведение за защита на децата от сексуална експлоатация при пътуване и туризъм“, инициран през 1998 г. от ЕСПАТ /„Край на детската проституция, порнография и трафик за сексуални цели“/ в сътрудничество със Световната организация по туризъм (СОТ), който в момента се изпълнява от над 45 компании, туроператори, туристически агенции, туристически сдружения и хотелски вериги в над 16 страни по света. Една от мерките е предоставянето на информация на туристите чрез каталози, плакати, брошури, филми по време на полета, билети, уебстраници и др. относно сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца.

73. „Саморегулиране“ е регулиране от частния сектор; „съ-регулиране“ е регулация в контекста на партньорство между частния сектор и обществените власти.

74. Алинея 3 се отнася до ролята на медиите при предоставянето на подходяща информация относно всички аспекти на сексуалната експлоатация и насилие на деца. Тази функция трябва да се упражнява като се обръща дължното внимание на основния принцип на независимост на медиите и свобода на печата по-точно относно оценяването на „подходящия“ характер на предоставената информация. Няма съмнение, че медиите играят важна роля при предоставянето на информация за децата и образите на детството като цяло, която оказва съществено влияние върху обществените стереотипи, допускания и познания за децата. Но също така те могат да имат положителна роля и да помогнат да се увеличи осведомеността относно деца жертви на сексуална експлоатация или насилие и относно самия характер на сексуалната експлоатация и насилие, и мащаба на проблема. Разпоредбата има също така за цел да обхване важния въпрос за зачитането на личната тайна на децата жертви.

75. Алинея 4 изисква Страните да насърчат финансирането на проекти и програми, изпълнени от гражданското общество с цел превенция и закрила на децата от сексуална експлоатация и сексуално насилие. Договарящите страни искат да обърнат внимание и да подчертаят важната работа на НПО-та в тази област.

Глава III – Специализирани власти и координационни органи

Член 10 – Национални мерки за сътрудничество и съдействие

76. Първата алинея има за цел да утвърди подхода на мултидисциплинарно сътрудничество като изисква от Страните да вземат мерки да осигурят сътрудничество на национално и местно ниво между отделните агенции, отговорни за превенцията и борбата със сексуалната експлоатация и насилие на деца, по-точно секторите на образование и здравеопазване, социалните служби, правоприлагащите и съдебни органи. Списъкът не е изчерпателен. По отношение на съдебните органи, координацията на действията от споменатите сектори трябва да се извърши при пълното зачитане на тяхната независимост и на принципа на разделение на властите.

77. Няма съмнение, че е важно разработването на подход на много агенции и много дисциплини за справяне със сексуалната експлоатация и насилие на деца, въз основа на факта, че нито една агенция не би могла да разглежда проблем с такава сложност сама по себе си.

78. Споменаването на „местно“ ниво означава всяко ниво под националното ниво и по-точно се отнася до федералните държави.

79. Алинея 2 „а“ изисква Страните да основат или назначат независими национални или местни институции за утвърждаване и закрила на правата на детето. За да се гарантира, че правата на детето са утвърдени и зачитани, държавите трябва да назначат независимо лице или агенция, което ще има задачата да насърчи обществената осведоменост относно сексуалната експлоатация и насилие на деца и дългосрочните отрицателни ефекти от това, както и да гарантира зачитане на правата на децата.

80. Редица страни имат такива длъжности, които са известни под различни имена и включват различни отговорности и функции - Омбудсман за децата, Адвокат на децата, Комисар по правата на децата, Комитет по правата на децата и др. Съществуват много малко политики в социалния и политически живот, които да не засягат децата и една от функциите на Омбудсмана или Комисаря е да осигури всички съответни политики и практики на централно и местно управленско ниво да бъдат насочени към децата или да бъдат разработени в контекста на някаква форма на оценка на въздействието върху децата. Съществуват много малко политики в социалния и политически живот, които да не засягат децата и една от функциите на Омбудсмана или Комисаря е да осигури всички съответни политики и практики на

централно и местно управленско ниво да бъдат насочени към децата или да бъдат разработени в контекста на някаква форма на оценка на въздействието върху децата.

81. Също така е важно разработването на такъв подход да бъде осигурено с подходящите ресурси и с ясни отговорности.

82. Трябва да се вземе предвид, че в допълнение към назначаването на независими органи на ниво държавите – членки, Парламентарната асамблея на Съвета на Европа предложи назначаването на европейско ниво на Европейски омбудсман за децата, което ще бъде силен ресурс за насърчаването на информираност относно положението на много деца из цяла Европа и за координиращите политики за по-голямо подобрене на живота и преживяванията им (вижте *Препоръка № 1460 (2000) на Парламентарната асамблея*).

83. Алинея 2 „б“ изисква Страните да създадат или назначат механизми за събиране на информация или фокусни центрове на национално и местно ниво в сътрудничество с гражданското общество за наблюдаване и оценяване на явлението сексуална експлоатация и насилие на деца. Въпреки, че несъмнено сексуалната експлоатация и насилие на деца е сериозен и увеличаващ се проблем, няма достатъчно точни и надеждни статистически данни относно характера на явлението и броя на участващите деца. Политиките и мерките може да не бъдат изработени по най-добрия начин и най-подходящо ориентирани ако се разчита на неточна и подвеждаща информация. Задължението, предвидено в алинея 2 „б“ има за цел предприемане на мерки за адресиране на липсата на информация.

84. Споменатите данни не включат лични данни на отделните лица, а само статистическа информация за жертвите и престъпниците. Въпреки това договарящите страни желаят да подчертаят важността на зачитане правилата за защита на данните при събирането на всякаква информация като включват фразата „с дължимото зачитане на изискванията за защита на личните данни“.

85. В алинея 3, по отношение на необходимостта от обстоен и мултидисциплинарен подход, от държавите се изисква да насърчават сътрудничеството между компетентните държавни органи, гражданското общество и частния сектор в превенцията и борбата срещу сексуалната експлоатация и насилие на деца. Споменаването на гражданското общество е общ термин, който покрива неправителствените организации и доброволния сектор. Тази алинея, както и алинея 2 „б“, признава и подкрепя важната роля на гражданското общество за превенцията на сексуална експлоатация и насилие на деца. За много деца и семейства НПО са по-приемливи в търсенето на помощ отколкото официалните държавни институции и органи. Поради тази причина макар, че са отговорни за изпълнението на задълженията съгласно член 10, Страните трябва да включат и такива органи в изпълнението на превантивните мерки.

Глава IV – Превантивни мерки и помощ на жертвите

86. Макар, че крайната цел в борбата срещу сексуалното насилие и сексуалната експлоатация трябва да бъде предотвратяване на такива действия, също така е важно да се осигури децата, които са вече жертви на такива престъпления да получат най-добрата възможна подкрепа, защита и помощ, което е целта на членовете в тази глава.

Член 11 - Принципи

87. В алинея 1 договарящите страни желаят да подчертаят необходимостта от мултидисциплинарен подход към подпомагането и закрилата на децата жертви на сексуални престъпления, както и техните близки роднини, семейства и всеки, който се грижи за тях. Тези мерки за защита и помощ нямат за цел да подпомагат всички

родители и членове на семейството в по-широк смисъл, а само онези, които могат да бъдат пряко засегнати, поради близките им отношения с непълнолетното дете.

88. Идеята на алинея 2 е, че децата се нуждаят от специални мерки за защита, но е понякога трудно да се реши дали детето е над или под 18. Алинея 2 следователно изисква Страните да приемат за дадено, че жертвата е дете ако има основания да се вярва това и ако съществува несигурност относно възрастта им. Докато възрастта им не бъде проверена, те трябва да получат специални мерки за защита за деца.

Член 12 – Съобщаване на съмнение за сексуална експлоатация или сексуално насилие

89. Съгласно алинея 1 Страните трябва да осигурят, че професионалистите, обвързани с правилата на професионалната тайна (като например доктори и психиатри) имат възможност да съобщят на службите за закрила на децата относно всякакъв случай, в който имат разумните основания да смятат, че детето е жертва на сексуална експлоатация или насилие. Въпреки, че в много държави-членки съществуват системи за задължително съобщаване и те се считат за изключително важни за разкриването на насилие и превенцията по-нататъшно нараняване на децата, Конвенцията не налага задължението на такива професионалисти да съобщават за сексуална експлоатация или насилие на деца. Тя единствено предоставя възможността на тези лица да го направят без риск да нарушат поверителността. Важно е да се отбележи, че целта на разпоредбата е да осигури закрилата на децата, а не иницирането на криминално разследване. По тази причина алинея 1 предвижда възможността за уведомяване на службите за закрила на децата. Това не изключва възможността, предоставена в други Държави да се съобщава на други компетентни служби.

90. Всяка Страна е отговорна да определи категориите професионалисти, за които тази разпоредба важи. Фразата „професионалисти, които са призвани да работят в контакт с деца“ има за цел да обхване професионалисти, чиито функции включват редовни контакти с деца, както и онези, които могат понякога да влязат в контакт с дете по време на работата си.

91. В алинея 2 Страните се изисква да насърчават всяко лице, което притежава информация или се съмнява за сексуална експлоатация или насилие на дете да съобщи на компетентните служби. Всяка Страна е отговорна за определянето на компетентните органи, на които подобни съмнения могат да се докладват. Тези компетентни органи не се ограничават до службите за закрила на децата или съответните социални служби. Изискването за "добронамерено" съмнение цели да предотврати позоваването на разпоредбата за позволяване на оповестяването на изцяло измислени или неверни факти по злонамерени причини.

Член 13 – Горещи телефонни линии

92. Този член е главно предназначен да важи за лица, които могат да попаднат в ситуация на сексуална експлоатация или сексуално насилие. Може да случи така, че лицето, на което е поверено детето, не знае как да реагира. Също така децата жертви може да искат да получат помощ или съвет без да знаят към кого да се обърнат. Това подчертава необходимостта да се разработят средства, чрез които лицата могат безопасно да разкрият, че знаят или са били жертви на сексуално насилие или сексуална експлоатация, или да могат просто да говорят с човек извън тяхната обичайна среда. Затова Страните трябва да насърчат и подкрепят създаването на такива информационни услуги като горещи телефонни или интернет линии за предоставяне на съвети на хората, които се обаждат. Конвенцията оставя Страните да решат какво да бъде продължението на получените обаждания. Тези помощни услуги трябва да се разпространят колкото се може по-нашироко. В някои Държави, например, такива услуги са на разположение денонощно 7 дни от седмицата.

Член 14 – Помощ за жертвите

93. Член 14 определя мерките за помощ, които Страните трябва да предоставят на жертвите на сексуална експлоатация и насилие. Целта на помощта, предвидена в алинея 1 е „да помогне на жертвите в краткосрочен и дългосрочен план за тяхното физическо и психо-социално възстановяване“. Затова властите трябва да организират тези мерки за помощ, като отчитат специфичния характер на тази цел.

94. Алинеята постановява, че жертвите трябва да получават помощ „в краткосрочен и дългосрочен план“. Всякаква вреда, причинена от сексуалната експлоатация или насилие на детето е важна и трябва да бъде разрешена. Естеството на нараняването от сексуалната експлоатация или насилие означава, че тази помощ трябва да продължи колкото е необходимо за пълното физическо и психо-социално възстановяване на детето. Въпреки, че Конвенцията се отнася главно за деца, последиците от сексуалната експлоатация или насилие върху децата може да продължат, когато те пораснат. Затова е важно да се създадат мерки, които предоставят на възрастните, които са били жертви на сексуална експлоатация или сексуално насилие като деца възможност да разкрият тези факти и да получат необходимата подкрепа и помощ, ако такава помощ все още е необходима.

95. Помощ на жертвите за тяхното „физическо възстановяване“ включва спешна помощ или друго медицинско лечение. Договарящите страни искаха да обърнат специално внимание на факта, че предвид характера на престъпленията, постановени в Конвенцията, задължението може да включва всякакви форми на медицински изследвания, като специално се набляга върху болести, преносими по полов път и инфекции с ХИВ, и тяхното последващо лечение.

96. „Психо-социална“ помощ е необходима, за да се помогне на жертвите да преодолеят травмата, която са понесли и да се върнат към нормален живот в обществото.

97. Разпоредбата набляга на това, че възгледите, потребностите и тревогите на детето трябва да се вземат предвид при предприемането на мерки съгласно тази алинея.

98. НПО често играят важна роля за подпомагането на жертвата. Поради тази причина алинея 2 посочва, че всяка Страна трябва да предприеме мерки, съгласно условията, предвидени в националното законодателство, за сътрудничество с неправителствените организации, други свързани организации или други елементи на гражданското общество, участващи в помощта за жертвите. В много държави НПО-та работят с властите въз основа а партньорства и споразумения, регулиращи тяхното сътрудничество.

99. Алинея 3 предвижда възможността да се отдели предполагаемия извършител или жертвата от семейната среда, когато родителите или полагащите грижи лица на жертвата са въввлечени в дело за сексуална експлоатация или насилие. Важно е да се подчертае, че това отделяне трябва да се предвиди като защитна мярка за детето, а не като санкция за предполагаемия извършител. Отделянето на родител, който е предполагаем извършител на сексуално насилие срещу детето си може да бъде добро решение, когато другият родител подкрепя детето жертва. Другата възможност е да се отдели детето от семейната среда. В такъв случай продължителността на отделянето трябва да се определи в най-добрия интерес на детето.

100. Договарящите страни приемат, че прилагането на алинея 4 ще бъде ограничено, но смятат, че при някои особено тежки случаи ще бъде оправдано за лицата, близки на жертвата, включително например за членове на семейството, приятели и съученици, да се възползват от спешна психологическа помощ. Тези помощни мерки нямат за цел да облагодетелстват предполагаемите извършители на сексуална експлоатация и насилие, които могат да се възползват от програмите и мерките за интервенция в Глава V.

Член 15 – Общи принципи

101. Разпоредбите в тази глава са важен елемент с добавена стойност от Конвенцията. За предотвратяването на сексуалната експлоатация и насилие на деца, договарящите страни сметнаха за необходимо да изготвят разпоредби за предотвратяване на повторни престъпления срещу деца чрез програми или мерки за интервенция, насочени към извършителите на сексуални престъпления. Те приемат необходимостта от широк, гъвкав подход, който набляга върху медицинските и психосоциални аспекти на програмите или мерките за интервенция към извършителите на сексуални престъпления и необвързващия характер на предложените интервенции или мерки. По отношение на необвързващия характер на грижите, това означава, че тези програми не са задължително част от наказателната система от санкции и мерки, но може да бъдат част от здравната и социалната система. Схемата, изложена в Глава V, не трябва да пречи на националните схеми, създадени за лечението на хора, страдащи от психични разстройства.

102. Психологичната интервенция се отнася до няколко терапевтични метода, като например когнитивната поведенческа терапия или терапия, прилагана при психодинамичния подход. Медицинската интервенция главно се отнася до антихормонална терапия (медицинска кастрация). В заключение, социалната интервенция е свързана с мерки, насочени към регулирането и стабилизирането на социалното поведение на престъпника (например, забрана за достъп до определени места или срещи с определени лица), както и структурите, улесняващи повторната интеграция (като помощ по административни въпрос, търсене на работа).

103. Предвид широкият кръг от мерки, които биха могли да се изпълнят, и опита на Държавите в тази област, договарящите страни се опитаха да гарантират, че тази разпоредба е много гъвкава, особено чрез често позоваване на националното законодателство на Страните. Разпоредбите на Глава V затова просто постановяват основни принципи без да разглеждат подробно мерките или програмите, които трябва да се въведат. От друга страна, държавите-членки трябва да оценят на повече или по-малко редовна основа ефективността и резултатите от изпълнените програми и мерки и тяхната научна уместност.

104. Основните принципи, постановени в трите члена на Глава V са следните:

- лицата, участващи в програми или мерки за интервенция, трябва да дадат предварителното си съгласие; никаква програма или мярка за интервенция не може да им се налага;
- програмите или мерките за интервенция трябва да са на разположение колкото се може по-скоро, за да увеличи шанса за успех;
- трябва да има мерки за оценяване на това доколко са опасни участващите лица и риска от повторно престъпление;
- трябва да има уговорки за оценяване на програмите или мерките за интервенция;
- специално внимание трябва да се обърне на участниците, които самите са деца;
- трябва да се координират различните отговорни служби, по-точно здравните и социални служби, органите на затворите и, с дължимото зачитане на тяхната независимост, съдебните органи.

Член 16 – Бенефициенти на програмите или мерките за интервенция

105. Член 16 определя три категории лица, на които трябва да се предложат програмите или мерките за интервенция:

- лица, съдени за което и да е било престъпление, установено в съгласие с Конвенцията;
- лица, осъдени за което и да е било престъпление, установено в съгласие с Конвенцията;
- деца (лица под 18 години), които са извършили сексуални престъпления.

106. Не трябва да се забравя, че член 7 също така предвижда достъп до програми и мерки за интервенция за лицата, посочени в алинея 64 от този доклад.

107. В случай на лица, които са съдени, но все още не са осъдени, договарящите страни смятат, че трябва да бъде възможно да им се предложи ползата от (но не наложи) програми или мерки за интервенция по всякакво време докато протича разследването или процеса. Предвид принципа на презумпция за невинност, договарящите страни заемат позицията, че не трябва да съществува никаква връзка между приемането на мярка за интервенция и решенията, взети по време на производството и, че замесените лица трябва да решат дали искат да се възползват от такава мярка. Член 16, алинея 1, се отнася до защитните мерки, гарантирани от правата на защита, изискванията за справедлив процес и необходимостта да се спазват правилата, свързани с принципа на презумпция за невинност. При изпълнението на тези разпоредби, изисква се Страните да гарантират, че възможността за намалена присъда не представлява неправомерен натиск за преминаване през програми и мерки за интервенция.

108. „Осъдени“ лица са лицата, които са получили окончателна присъда за виновност от съдия или съд.

109. Член 16, алинея 3, съдържа разпоредба, която специално разглежда програми или мерки за интервенция, предлагани на деца, които са извършили сексуални престъпления, за да се отговори на потребностите, свързани с тяхното развитие и да се лекуват техните проблеми в сексуалното поведение. Програмите и мерките за интервенция трябва да бъдат приспособени за малолетни.

Член 17 – Информация и съгласие

110. Член 17 поставя специално ударение върху необходимостта от пълното съгласие на лицата, на които се предлагат програмите или мерките за интервенция, защото успехът на последните очевидно зависи в повечето случаи от спазването на въпросното лице на изпълняваните мерки или програми. Алинея 1 подчертава, че пълно съгласие означава свободно и информирано съгласие, което предполага, че въпросното лице е информирано за причините, по които му се предлага програма или мярка за интервенция.

111. Изискването за съгласие означава, че въпросните лица трябва да бъдат свободни да откажат предлаганата програма или мярка, както се посочва в алинея 2. Обаче при осъдените лица националното законодателство на Държавите може да постанови, че определени мерки за отлагане или облекчаване на присъдите (напр. условна присъда или условно освобождаване) зависят от участието в програма за интервенция. Условното освобождаване се определя в Приложението към Препоръка (2003)22 на Комитета на министрите относно условното освобождаване (парол) като „предсрочно освобождаване на осъдени затворници при индивидуални условия за периода след освобождаването“. При тези обстоятелства въпросните лица трябва да бъдат напълно информирани за последиците от техния отказ, като неприлагането по закон, на мярката, облекчаваща присъдата.

112. Членове 18 до 23 се занимават с инкриминирането на определени актове. Това хармонизиране улеснява борбата с престъпността на национално и международно ниво по няколко причини. Първо, хармонизацията на националното законодателство на Държавите е начин да се избегне предпочитането за извършване на престъпления в Страна, която преди е имала по-леки правила. Второ, така става възможно насърчаването на обмена на полезна обща информация и опит. Общите определения могат да помогнат за проучванията и да насърчат сравнимост на данните на национално и регионално ниво, като по този начин се улеснява получаването на обща представа за престъпността. В заключение, това улеснява международното сътрудничество (по-точно екстрадицията и взаимната правна помощ) (вижте алинея 10 по-горе).

113. Престъпленията, посочени в тези членове, представляват минимален консенсус, който не изключва възможността за тяхното допълване или за установяването на по-високи стандарти в националното законодателство.

114. Тази глава съдържа още разпоредби, свързани с подпомагане или подстрекаване и опит (Член 24), юрисдикция (Член 25), корпоративна отговорност (Член 26), санкции и мерки (Член 27), утежняващи вината обстоятелства (член 28) и предишни присъди (член 29).

115. Предвид обширното национално законодателство и прецедентно право по този въпрос, договарящите страни не смятат за необходимо въвеждането в Конвенцията на разпоредби, свързани със знанието или незнанието на възрастта на жертвата от предполагаемия извършител на престъплението. Следователно този въпрос е оставен да се реши от законодателството и прецедентното право на всяка Страна.

116. Още повече, че договарящите страни признават, че в определени обстоятелства, когато малолетни лица извършват престъпления (когато например те създават детска порнография помежду си и за своя лична употреба, но впоследствие разпространяват тези изображения или ги предоставят на разположение в Интернет) може да съществуват по-подходящи методи за справяне с тях и наказателното производство трябва да бъде последната мярка.

Член 18 – Сексуално насилие

117. Член 18 постановява престъплението на сексуално насилие на дете. Това престъпление трябва да бъде извършено умишлено, за да има наказателна отговорност. Тълкуването на думата „умишлено“ се предоставя на националното законодателство, но изискването за умишлено поведение е свързано с всички аспекти на престъплението.

118. Член 18 различава между два типа сексуално насилие на малолетни.

119. Първо, алинея 1 „а“ криминализира участието на лице в сексуални дейности с дете, което не е достигнало до възрастта съгласно националното законодателство, под която е забранено да се участва в сексуална дейност с него или нея.

120. Второ, алинея 1 „б“ криминализира участието на лице в сексуална дейност с дете, независимо от възрастта на детето, когато се използва принуждаване, сила или заплахи, или когато лицето злоупотребява с призната позиция на доверие, власт или влияние върху детето, или когато се злоупотребява с особено уязвимото положение на детето.

121. При оценката на съставните елементи на престъплението, Страните трябва да вземат предвид и прецедентното право на Европейския съд по правата на човека; в

това отношение договарящите страни пожелаха да припомнят, в зависимост на тълкуването, което може да се даде за това, решението по делото на „М. С. срещу България“ от 4 декември 2003 г., в което Европейският съд по правата на човека постанови, че той е „убеден, че всякакъв строг подход към съдебното преследване на сексуални престъпления, който изисква доказателство за физическата съпротива при всички обстоятелства, рискува да остави ненаказани определени типове изнасилване и по този начин да застраши ефективната закрила на сексуалната независимост на отделното лице.“ В съгласие със съвременните стандарти и тенденции в тази област, положителните задължения на държавите-членки съгласно чл. 3 и 8 от Конвенцията трябва да се разглеждат като изискващи наказанието и ефективното съдебно преследване на всякакъв насилствен сексуален акт, включително липсата на физическа съпротива от жертвата“ (§ 166). Съдът също така отбеляза следното: „Независимо от конкретната формулировка, избрана от законодателството, в редица страни съдебното преследване на насилствени сексуални актове при всички обстоятелства се изпълнява на практика чрез тълкуването на съответните законови термини („принуждаване“, „насилие“, „принуда“, „заплаха“, „подвеждане“, „изненада“ или други) и чрез оценка на доказателствата, съобразена с контекста (§ 161).

122. Съгласно първата точка, при употреба на принуждаване, сила или заплахи, липсата на съгласие за сексуални дейности се подразбира в случаи, когато детето е над възрастта, посочена в член 18, алинея 2.

123. Втората точка е свързана със злоупотребата на призната позиция на доверие, власт или влияние върху детето. Това може да се отнася, например, до ситуации, в които отношения на доверие се установяват с детето, отношения се установяват в контекста на професионална дейност (лица, предоставящи грижи в институции, учители, доктори и др.) или други отношения, като например ситуация на неравна физическа, икономическа, религиозна или социална сила.

124. Втората точка предвижда закрила за децата при определени взаимоотношения, даже когато са стигнали законната възраст за сексуална дейност и участващото лице не прибегва до принуждаване, сила или заплаха. Това са ситуации, в които лицата злоупотребяват с отношения на доверие с детето в резултат на естествена, социална или религиозна власт, която им позволява да контролират, наказват или възнаграждават детето емоционално, икономически или даже физически. Подобни отношения на доверие обикновено съществуват между детето и неговите или нейните родители, членове на семейството, приемни родители или осиновители, но могат да съществуват по отношение на лица, които:

- имат родителски или свързани с полагане на грижи функции; или
- възпитават детето; или
- предоставят емоционална, духовна, терапевтична или медицинска грижа; или
- наемат или притежават финансов контрол над детето; или
- упражняват по друг начин контрол над детето.

Доброволците, които се грижат за децата в свободното си време или по време на доброволни дейности, например като ваканционни лагери или младежки организации, могат също да се разглеждат като заемащи позиции на доверие. Списъкът не е изчерпателен, но цели да опише широкия кръг от признати позиции на доверие, власт или влияние.

125. Споменаването на „включително в семейството“ определено има за цел да подчертае сексуалното насилие, извършвано в семейството. Проучванията показват, че това е една от най-честите и най-психологически травмиращи форми на сексуално насилие срещу деца с дългосрочни последици за жертвата. Също така терминът „семейство“ се отнася до семейния кръг от роднини.

126. Третата точка е свързана със злоупотребата на особено уязвимото положение на детето, главно поради психически или физически увреждания или ситуация на зависимост. Уврежданията включват деца с физически и сетивни увреждания, умствени увреждания и аутизъм, и психично болни деца. „Ситуация на зависимост“ се отнася не само до деца, страдащи от зависимост към алкохол или наркотици, но също така ситуации, в които детето е опиянявано с алкохол или наркотици, независимо дали чрез собствени действия или от извършителя и с чиято последваща уязвимост се злоупотребява. Терминът зависимост също така включва други ситуации, в които детето няма друга реална или приемлива алтернатива освен да се подчини на злоупотребата. Причините за такива ситуации могат да бъдат физически, емоционални, свързани със семейството, социални или икономически, като например несигурно или незаконно административно положение, ситуация на икономическа зависимост или крехко здравословно състояние. В такива случаи детето може да се съгласи на сексуални отношения, но неговата или нейната ситуация на уязвимост правят способността за съгласие невалидна. Идеите за особената уязвимост на детето и ситуации на зависимост могат също така да обхващат действия, извършени срещу детето в рамките на дейности в секти, които се отличават с физическа и психическа изолация на детето, което е откъснато от външния свят и много често пъти преминава през различни форми на промиване на мозъка. Ситуацията на малолетни мигранти без придружители също така може да попадне под категорията на ситуация на особена зависимост или уязвимост.

127. Терминът „сексуални дейности“ не се определя в Конвенцията. Договарящите страни предпочитат да оставят на Страните определението на значението и обхвата на този термин.

128. Алинея 2 повторно утвърждава за целите на правна сигурност изискването всички Страни по Конвенцията да определят възрастта, под която е забранено да се участва в сексуални дейности с дете. Договарящите страни обмислиха възможността за хармонизиране на наказателното право в тази област, чрез установяване на правна възраст за сексуални отношения в Конвенцията, но тази възраст значително варира в държавите-членки на Съвета на Европа (от 13 до 17 години) и дори в рамките на отделна държава-членка, в зависимост от връзката, която може да съществува между извършителя и детето жертва. Поради тези причини се взе решението да се остави определението на всяка Страна.

129. Тази Конвенция няма за цел да криминализира сексуалните дейности на младите подрастващи, които откриват своята сексуалност и участват в сексуални преживявания помежду си в рамките на сексуалното развитие. Тя няма за цел и да обхваща сексуалните дейности между лица с еднаква възраст и зрялост. Поради тази причина алинея 3 постановява, че Конвенцията няма за цел да управлява доброволните сексуални дейности между малолетните, дори ако те са под законната възраст за сексуални дейности, предвидена в националното законодателство. Страните трябва да решат как да определят „малолетен“.

Член 19 – Престъпления, свързани с детската проституция

130. Този член постановява, че определени типове поведение, свързани с детската проституция са престъпления, включително наемането или принуждаването на дете да се занимава с проституция или „прибягването“ до детска проституция, с други думи употребата на „сексуални услуги“ от проституиращо дете.

131. Търсенето на проституиращи деца се увеличи значително и често пъти то е свързано с организираната престъпност и трафик. В по-голяма степен отколкото проституцията при възрастните, секс търговията с деца зависи от хората, които я насърчават, организират и печелят от нея. Затова този член установява връзка между търсенето и предлагането на проституиращи деца, като изисква налагането на наказателни санкции върху наемащите лица и клиентите на проституиращи деца. Сред децата, въвличани в проституция, много са в затруднени обстоятелства, като

например избягали, изоставени деца и деца без материална или морална подкрепа. Вербуващите лица използват примамки и натиск, за да тласнат детето към проституция, като се възползват от тяхното психологично и емоционално страдание. Порази сериозната вреда, понасяна от проституиращите деца, договарящите страни смятат, че е оправдано да се налагат санкции върху клиентите на проституиращи деца.

132. Определението „детска проституция“ се представя в алинея 2. Използването на услугите на проституиращо дете може да бъде от време на време и всякакъв тип възнаграждение или облага, не само парично заплащане (например лекарства, убежище, дрехи, храна и др.), независимо дали дадени или обещани, е достатъчно, за да отговаря на правните изисквания за престъпление. Освен това заплащането или възнаграждението, или обещанието за такова, не е задължително към детето, а към трета страна, като например лицата, които получават финансова полза от детската проституция.

Член 20 – Престъпления, свързани с детската порнография

133. Член 20 относно детската порнография е вдъхновен от Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство на Съвета на Европа (член 9 – престъпления, свързани с детска порнография), който цели да усилва защитните мерки за децата чрез актуализиране на разпоредбите на наказателното право, за да се предотврати употребата на компютърни системи за по-голямо сексуално насилие и експлоатация на деца.

134. В настоящата Конвенция престъплението не се ограничава само до детска порнография, извършена чрез употребата на компютърна система. Въпреки това предвид все по-голямата употреба на Интернет, това е главният инструмент за търговия на подобен материали. Общоприето е, че подобни материали и онлайн практиките играят роля за подкрепата, насърчаването и улесняването на сексуалните престъпления срещу деца.

135. Алинея 1 „а“ криминализира производството на детска порнография и постановява необходимостта от борба с актовете на сексуално насилие и експлоатация в източника им.

136. Алинея 1 „б“ криминализира „предлагането или предоставянето на разположение“ на детска порнография. Това предполага, че лицето, което предлага материалите може всъщност да ги осигури. „Предоставяне на разположение“ има за цел да обхване, например публикуването на детска порнография в интернет за употребата на другите чрез създаване на уебстраници за детска порнография. Тази алинея също така има за цел да обхване създаването или съставянето на хиперлинкове към уебстраници за детска порнография с цел улесняване на достъпа до детска порнография.

137. Алинея 1 „в“ криминализира дистрибуцията или предаването на детска порнография. „Дистрибуция“ е активното разпространение на материала. Изпращането на детска порнография чрез компютърна система до друго лице, както и продажбата или предоставянето на детски порнографски материали, като снимки или списания, се обхваща от термина „предаване“.

138. Терминът „осигуряване за себе си или за друг“ в алинея 1 „г“ означава активното придобиване на детска порнография за лична употреба или за друго лице например чрез сваляне на компютърни данни или чрез закупуване на детски порнографски материали като филми или снимки.

139. Притежаването на детска порнография чрез всякакви средства като списания, видео касети, DVD-та или портативни телефони, включително съхранявана в

компютърна система или на носител на данни, както и на преносимо запамятаващо устройство, дискета или СД, се криминализира в алинея 1 „д“. Ефективен начин за намаляването на производството на детска порнография е да се приложат наказателни последици към поведението на всеки участник във веригата от производството до притежаването.

140. Алинея 1 „е“ въвежда нов елемент в Конвенцията. Тя има за цел да залавя лицата, които гледат детски изображения в интернет чрез достъп до детски порнографски уебстраници, но без да свалят материали и които по тази причина не могат да бъдат заловени в престъплението на осигуряване или притежаване в някои юрисдикции. За да носи отговорност, лицето трябва да е влязло в страница, на която се предлага детска порнография и да знае, че такива изображения могат да се намерят там. Санкциите не трябва да се налагат на лица, които несъзнателно са получили достъп до уебстраници, съдържащи детска порнография. Умишленият характер на престъплението главно може да се заключи от факта, че то се извършва повторно или, че престъпленията се извършват чрез служба в замяна на заплащане.

141. Терминът „без право“ позволява на Страните да предоставят защита по отношение на поведение, свързано с „порнографски материали“, които притежават художествени, медицински, научни или подобни достойнства. Това също така позволява дейности, осъществени съгласно националните законодателни правомощия, като законното притежаване на детска порнография от властите, за да могат да инициират наказателно производство. Също така това не изключва правната защита или подобни свързани принципи, които освобождават дадено лице от отговорност при определени обстоятелства.

142. Алинея 2 се основава върху *Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето на ООН*. Тя определя термина „детска порнография“ като всяко нагледно изображение на дете, въввлечено в реално или симулирано изразено сексуално поведение или всяко изображение на половите органи на детето "главно за сексуални цели". Подобни изображения се подчиняват на националните стандарти, свързани с физическите вреди или класифицирането на материалите като неприлични или в разрез с общественения морал. По тази причина материал, който притежава художествени, медицински, научни или други достойнства, т.е. при който отсъства сексуалната цел, не попада в обсега на тази разпоредба. Нагледното изображение включва данни, съхранявани на дискета или на друг електронен носител, или други запамятаващи устройства, които могат да превършат в нагледно изображение.

143. „Изразеното сексуално поведение“ трябва да се определи от Страните. То обхваща поне следните реални или симулирани актове: а) полов акт, включително генитално – генитален, орално – генитален, анално – генитален или орално – анален между деца или между възрастен и дете от същия или от противоположния пол; б) секс с животни; в) мастурбация; г) садизъм или мазохизъм в сексуален контекст; или д) предизвикващо сексуално желание излагане на гениталиите или областта на пубиса на детето. Не е от значение дали представеното поведение е реално или симулирано.

144. Алинея 3 позволява на Страните да правят уговорки по отношение на алинея 1 „а“ и „д“, т.е. правото да не криминализират производството или притежаването на изображения, които или се състоят изцяло от симулирани изображения или реалистични изображения на дете, което всъщност не съществува реално или които включват деца, достигнали законната възраст за сексуални дейности съгласно националното законодателство, като изображенията са произведени и притежавани от тях с тяхното съгласие и единствено за тяхна лична употреба. Двете възможности за уговорки в алинея 3 съществуват единствено по отношение на производството и притежаването на такива порнографски материали. Обаче, когато държавите – членки проявяват такива резерви, те трябва да са наясно с бързото развитие на технологиите, което позволява производството на изключително реални изображения

на детска порнография, когато в действителност никакво дете не е участвало и трябва избягват да включват такова производство в тяхната уговорка.

145. По отношение на алинея 4, договарящите страни включват възможността за уговорка изцяло или частично свързана с алинея 1 „е“. Възможността за уговорка, свързана с тази разпоредба, се приема главно заради факта, че тя въвежда ново престъпление, което изисква Страните да приспособят тяхното законодателство и практика.

Член 21 – Престъпления, свързани с участието на дете в порнографски действия

146. Конвенцията за правата на детето на ООН, в член 34, изисква Страните да предприемат всички необходими мерки за превенцията на „експлоатацията на деца в порнографски изяви“. По същия начин Рамковото решение на Съвета на Европейския съюз относно борбата със сексуалната експлоатация на деца и детската порнография (2004/68/ПВР) предвижда в член 2 (б) престъплението на склоняване на дете за участие в порнографски действия. Тези инструменти не предоставят определение за това какво представляват порнографските изяви с деца.

147. По същия начин договарящите страни решават да оставят всякакво определение на порнографски изяви на Страните, например като вземат предвид публичния или частния, или търговския или нетърговския характер на действието. Обаче разпоредбата е насочена главно срещу организираните действия на живо на деца, участващи в открито сексуално поведение.

148. Член 21 инкриминира определени типове поведение, свързани с участието на деца в порнографски изяви. Алинея „а“ и „б“ са елементи, свързани с организирането на порнографски изяви с участието на деца, докато „в“ е свързана със зрителите. Както и при детската проституция и детската порнография, разпоредбата установява връзка между предлагането и търсенето като налага наказателна отговорност на организатора на такива порнографски изяви, както и на клиента. В зависимост от Страните, тази разпоредба може да обхваща случая на лица, които са зрители на порнографски изяви с участието на деца чрез такива средства за комуникация като уебкамери.

149. Всички актове трябва да бъдат извършени умишлено за подвеждане под наказателна отговорност. Терминът „съзнателно“ е въведен, за да подчертае умишления характер на престъплението, което означава, че лицето трябва не само да посети такава порнографска изява, но трябва и да знае, че порнографската изява ще включва деца.

150. Алинея 2 разрешава на Страните да си запазят правото на ограничено прилагане на алинея 1 „в“ в случаи, когато децата, участващи в порнографски изяви са били склонени или принудени да участват в такива изяви.

Член 22 – Покваряване на деца

151. Член 22 предвижда ново престъпление, което има за цел да разглежда поведение, при което детето е заставено да наблюдава полови актове или да участва в такива актове в присъствие на деца, което може да доведе до увреждане на психологичното здраве на жертвата, като съществува риск за сериозно увреждане на тяхната личност, включително изкривена представа за секса и за личните взаимоотношения.

152. Този член криминализира умишленото заставяне на дете под законната възраст за сексуална дейност да наблюдава сексуално насилие върху други деца или възрастни, или сексуални дейности. Не е необходимо детето да участва по какъвто и да е било начин в сексуалните дейности.

153. Престъплението трябва да бъде извършен умишлено и „сър сексуална цел“.

154. Конвенцията оставя Страните да тълкуват термина „заставяне“, но това може да включва всякакъв начин, по който детето е накарано да наблюдава такива актове, като например чрез сила, принуждаване, склоняване, обещание и др.

Член 23 – Предлагането на деца с цел сексуална експлоатация

155. Член 123 въвежда ново престъпление в Конвенцията, което не присъства в други съществуващи международни инструменти в областта. Предлагането на деца с цел сексуална експлоатация е по-често известно като „груминг“ (подготовка). Договарящите страни смятат, че е важно Конвенцията да отразява отскоро появилото се, но все по-тревожно явление на деца, които са сексуално наранявани при срещи с възрастни, с които те първоначално са се запознали в интернет пространството, по-точно в интернет чат форумите или страниците за игри.

156. Терминът „груминг“ (подготовка) се отнася до подготовката на дете за сексуално насилие, мотивирано от желанието да се използва детето за сексуално задоволяване. Това може да включва сприятеляването с дете, често от възрастен, който се представя за друг младеж, като въвлеча детето в обсъждане на лични въпроси и постепенно излага детето на открито сексуални материали, за да намали съпротивата му или задръжките му относно секса. Детето може също така да бъде въвлечено в производството на детска порнография чрез изпращането на компрометиращи лични снимки с помощта на цифрова камера, уебкамера или камера в телефона, които предоставят на подготвящото лице средства за контрол на детето чрез заплахи. Когато се урежда физическа среща, детето може да бъде сексуално насилвано или по друг начин наранено.

157. Договарящите страни смятат, че просто воденето на сексуални разговори с дете, макар като част от подготовката на дете за сексуално насилие, не е достатъчно само по себе си за подвеждане под наказателна отговорност. Друг елемент е необходим. По тази причина член 23 изисква Страните да криминализират умишленото „предложение на възрастен да се срещне с дете, което не е достигнало до възрастта, постановена при прилагането на член 18, алинея 2“ с цел извършването на което и да е било от престъпленията, установени съгласно член 18, алинея 1 „а“ или член 20, алинея 1 „а“ срещу детето. По този начин контактите, създаващи отношения трябва да бъдат последвани от предложение за среща с детето.

158. Всички елементи на престъплението трябва да бъдат извършени умишлено. Освен това „целта“ на предложението за среща с детето за извършването на което и да е било от посочените престъпления трябва да се установи преди подвеждането под наказателна отговорност.

159. Престъплението може да бъде извършено единствено „чрез употребата на информационни и комуникационни технологии“. Други форми на подготовка чрез реални контакти или не-електронни комуникации са извън обхвата на разпоредбата. Предвид особената опасност от употребата на такива технологии, поради трудното следене, договарящите страни желаят да наблегнат в разпоредбата изключително върху най-опасния метод на подготовка на деца по Интернет и чрез използването на мобилни телефони, до които дори много малки деца имат все повече достъп.

160. В допълнение към горепосочените елементи, престъплението е извършено единствено ако предложението за среща „е последвано от физически действия, водещи до такава среща“. Това изисква конкретни действия, като например пристигането на извършителя на мястото на срещата.

Член 24 – Подпомагане или подбуждане, или опит

161. Целта на този член е да установи допълнителни престъпления, свързани с подпомагането или подбуждането на престъпленията, посочени в Конвенцията и опитът за тяхното извършване.

162. Алинея 1 изисква Страните да установят като престъпления подпомагането или подбуждането към извършване на което и да е било от престъпленията, установени съгласно Конвенцията. Отговорността за подпомагане или подбуждане възниква, когато лицето, извършило престъплението е подпомагано от друго лице, което също е възнамерявало престъплението да бъде извършено.

163. По отношение на алинея 2, относно опита, договарящите страни смятат, че третирането на определени престъпления или елементи от престъпления като опит води до концептуални затруднения. Още повече, че някои правни системи ограничават престъпленията, при които опитът е наказуем. Поради тези причини алинея 3 позволява на страните да си запазят правото да не криминализират опита за извършване на следните престъпления: предлагане или предлагане на разположение детска порнография, осигуряване детска порнография за себе си или за друго лице, притежаване на детска порнография и съзнателно получаване на достъп, чрез информационни и комуникационни технологии до детска порнография (член 20, алинея 1 „б“, „г“, „д“ и „е“); съзнателно посещаване на порнографски изпълнения с участието на деца (член 21, алинея 1 „в“); покваряване на деца (член 22) и предлагане на деца с цел сексуална експлоатация (член 23). Това означава, че всяка Страна, която прави уговорки по отношение на разпоредбата, няма да бъде задължена да криминализира въобще опита или може да избере престъпленията или частите от престъпления, за които могат да се налагат наказателни санкции по отношение на опита. Уговорката има за цел да позволи най-широката възможна ратификация на Конвенцията, като в същото време разрешава на Страните да запазят някои от техните основни правни понятия.

164. Както при всички други престъпления, постановени съгласно Конвенцията, подпомагането или подбуждането и опита трябва да бъдат умишлени.

Член 25 - Юрисдикция

165. Настоящият член постановява различните изисквания, с които Страните трябва да установят юрисдикция над престъпленията, които Конвенцията разглежда.

166. Алинея 1 „а“ се основава на принципа на териториалност. Всяка Страна се изисква да накаже престъпленията, установени съгласно Конвенцията, когато са извършени на нейната територия.

167. Алинея 1 „б“ и „в“ се основава на вариант на принципа на териториалност. Тези точки изискват всяка Страна да установи юрисдикция над престъпленията, извършени на кораби под нейния флаг или самолети, регистрирани съгласно нейните закони. Това задължение вече е в сила в законодателството на много страни, като корабите и самолетите са често под юрисдикцията на Държавата, в която са регистрирани. Този тип юрисдикция е особено полезна, когато корабът или самолетът не се намира на територията на страната, когато е извършено престъплението, в резултат на което алинея 1 „а“ не би могла да се използва като основа за утвърждаване на юрисдикцията. В случай на престъпление, извършено на кораб или самолет извън територията на страната на флага или регистриране, може да се окаже, че без това правило няма да има страна, способна да упражни юрисдикция. Освен това ако престъпление е извършено на борда на кораб или самолет, който просто преминава през водите или въздушното пространство на друга Държава, може да съществуват съществени практически препятствия за упражняването на юрисдикцията от тази Държава и затова е полезно Държавата на регистриране също така да има юрисдикция.

168. Алинея 1 „г“ се основава на принципа на националност. Теорията за националност най-често се прилага от страните с традиции в гражданското право. Съгласно този принцип, гражданите на една страна са длъжни да спазват законите ѝ даже ако са извън територията ѝ. Съгласно точна "г" ако даден гражданин на страната извърши престъпление в чужбина, Страната е длъжна да може да го преследва съдебно. Договарящите страни смятат, че това е една особено важна разпоредба в контекста на борбата срещу секс туризма. Всъщност някои държави, в които деца са жертви на насилие или експлоатация нямат волята или необходимите ресурси, за да провеждат успешно разследване, или нямат подходящата правна рамка. Алинея 4 позволява тези дела да бъдат разглеждани пред съда, даже когато не са криминализирани в Държавата, в която престъплението е извършено.

169. Алинея 1 „д“ се отнася за лица, чието обичайно пребиваване е на територията на Страната. Тя предвижда Страните да установят юрисдикция, за да разследват актове, извършени в чужбина от лица с обичайно пребиваване на тяхната територия, като по този начин допринасят за наказанието на секс туризма. Обаче, тъй като критериите за привързаност на въпросното лице към Държавата са по-слаби отколкото критериите за националност, алинея 3 позволява на Страните да не изпълняват тази юрисдикция или само да го правят в конкретни случаи или условия.

170. Алинея 2 е свързана с националността на жертвата и отъждествява конкретните интереси на националните жертви с общите интереси на Държавата. Следователно, съгласно алинея 2 ако гражданин или лице, което обичайно пребивава, е жертва на престъпление в чужбина, Страната ще се постарее да установи юрисдикция, за да започне производството. Обаче не се налага никакво задължение на Страните, както е посочено от употребата на израза „опит“.

171. Алинея 4 представлява важен елемент на добавена стойност в тази Конвенция и основна стъпка напред в закрилата на децата от определени актове на сексуална експлоатация и насилие. Наредбата заличава, по отношение на най-тежките престъпления в Конвенцията, обичайното правило за двойна наказуемост, при което актовете трябва да бъдат криминални престъпления на мястото където са извършени. Тази алинея цели да се бори с явлението секс туризъм, при което дадени лица могат да отидат в чужбина, за да извършат актове, които се определят като престъпления в тяхната страна на националност. Алинея 4 позволява тези дела да бъдат разглеждани пред съда, даже когато не са криминализирани в Държавата, в която престъплението е извършено. Тази алинея се прилага изключително към престъпленията, посочени в член 18 (сексуално насилие), член 19 (престъпления, свързани с детска проституция), член 20, алинея 1 „а“ (производство на детска порнография) и Член 21, алинея 1 „а“ и „б“ (престъпления, свързани с участието на дете в порнографски изяви) и извършени от гражданите на въпросната държава-членка.

172. В алинея 5 договарящите страни искаха да въведат възможността за Страните да си запазят правото на ограничение на прилагането на алинея 4 по отношение на престъпленията, установени съгласно член 18, алинея 1 „б“, втора и трета точка. По тази причина запазването може да се прилага единствено по отношение на ситуации, в които се злоупотребява с призната позиция на доверие, власт или влияние върху детето, включително в неговото/нейното семейство или когато се злоупотребява с особено уязвимото положение на детето. Приема се, че тези типове престъпления обикновено не се извършват от „секс туристите“. По този начин Страните трябва да имат възможността да ограничат приложението на алинея 4 до случаи, в които дадено лице действително има постоянно пребиваване в Държавата на националността и е пътувало до страната, в която престъплението е извършено. Подобни уговорки не трябва да включват случаите на лица, които работят в чужбина за ограничен срок от време, като лицата участващи в хуманитарна или военна служба или други подобни мисии.

173. Алинея 6 забранява подчиняването на иницирането на производството в Държавата на националност или на обичайно пребиваване на условията, които обикновено се изискват за жалба на жертвата или осъждане от властите на Държавата, в която престъплението е извършено. Всъщност определени Държави, в които децата са сексуално насилвани или експлоатирани не винаги притежават необходимата воля или ресурси, за да проведат разследване. При тези условия изискването за официално разобличаване или жалба на жертвата често пъти представлява пречка за съдебното преследване. Тази алинея се прилага изключително към престъпленията, посочени в член 18 (сексуално насилие), член 19 (престъпления, свързани с детска проституция), член 20, алинея 1 „а“ (производство на детска порнография) и Член 21, алинея 1 „а“ и „б“ (престъпления, свързани с участието на дете в порнографски изяви).

174. Алинея 7 е свързана с принципа *aut dedere aut judicare* (екстрадиция или наказателно преследване). Юрисдикцията, установена въз основа на алинея 6 е необходима да осигури, че Страните, които отказват екстрадирането на гражданин имат правната способност да предприемат разследване и производство в страната ако бъдат помолени за това от Страната, която е поискала екстрадирането съгласно условията на съответните международни инструменти.

175. В определени случаи на сексуална експлоатация или насилие върху деца, може да се окаже, че повече от една Страна има юрисдикция над някои или всички от участниците в престъплението. Например дете може да бъде склонено към проституция в една страна, а след това да бъде превозено и експлоатирано в друга. За да се избегне препокриването на процедурите и ненужното неудобство за свидетелите, или за да се улесни въобще ефективността или справедливостта на производството, засегнатите Страни трябва да се консултират, за да се определи подходящото място на наказателното преследване. В някои случаи ще бъде най-ефективно за тях да изберат едно място за наказателно преследване; в други може да бъде най-добре за дадена страна да иницира наказателно преследване на някои от предполагаемите извършители, докато друга или повече други страни преследват другите извършители. Всеки метод е позволен съгласно тази алинея. В заключение, задължението за консултиране не е абсолютно; консултирането трябва да се осъществи „където е най-подходящо“. Така, например, ако една от Страните знае, че консултирането не е задължително (напр. ако е получила потвърждение, че другата Страна не планира да предприеме действия) или ако дадена Страна смята, че консултацията може да наруши разследването или производството, тя може да се забави с или да отхвърли консултацията.

176. Основите на юрисдикцията, посочена в алинея 1, не са изключителни. Алинея 9 на този член позволява на Страните да установят други типове наказателна юрисдикция съгласно тяхното национално законодателство. Така по въпросите на сексуалната експлоатация и насилие на деца, някои Държави упражняват наказателна юрисдикция независимо от мястото на престъплението или националността на извършителя.

Член 26 – Корпоративна отговорност

177. Член 26 е в съгласие с настоящата правна тенденция към признаването на корпоративната отговорност. Целта е да се подведат под отговорност търговски дружества, сдружения или подобни юридически лица („юридически лица“) за престъпленията, извършени от тяхно име от страна на лице на ръководна позиция в тях. Член 26 също така предвижда отговорност, когато лице на ръководна позиция не успее да наблюдава или провери служител или агент на дружеството, като по този начин му позволи да извърши което и да е било от престъпленията, установени в Конвенцията.

178. Съгласно алинея 1, четири условия трябва да бъдат спазени за подвеждане под отговорност. Първо, едно от престъпленията, описани в Конвенцията, трябва да бъде

извършено. Второ, престъплението трябва да бъде извършено в полза на дружеството. Трето, лицето на ръководна позиция трябва да е извършило престъплението (включително подпомагане и подбуждане). Терминът „лице на ръководна позиция“ означава лице, което е висшестоящо в организацията, като например директор. Четвърто, лицето на ръководна позиция трябва да е действало съгласно едно от неговите/нейните правомощия (независимо дали за да представлява дружеството или да взема решения, или да осъществява надзор), което показва, че това лице е действало съгласно неговите или нейните правомощия, за да понесе отговорността на дружеството. Накратко алинея 1 изисква Страните да могат да налагат отговорност на юридически лица единствено за престъпления, извършени от такива лица на ръководни позиции.

179. В допълнение, алинея 2 изисква Страните да могат да подвеждат под отговорност юридическо лице („юридическо лице“), когато престъплението е извършено не от лицето на ръководна позиция, описано в алинея 1, но от друго лице, което действа от името на дружеството, т.е. един от служителите или агентите действащи в рамките на техните пълномощия. Следните условия трябва да бъдат изпълнени преди да се подвежда под отговорност: 1) престъплението да бъде извършено от служител или агент на юридическото лице; 2) престъплението да бъде извършено в полза на дружеството; и 3) извършването на престъплението да е било възможно от неуспеха на лицето на ръководна позиция да осъществи надзор върху служителя или агента. В този контекст липсата на надзор трябва да се тълкува да включва не-предприемането на подходящите и разумни стъпки за предотвратяване на служителите или агентите от участие в криминални дейности от името на дружеството. Такива подходящи и разумни стъпки могат да бъдат определени от различни фактори като типа бизнес, размера, приложимите правила и добри практики.

180. Отговорността по настоящия член може да бъде наказателна, гражданска или административна. Всяка Страна има свободата да предвиди съгласно правните си принципи която и да е било или всички форми на отговорност при условие, че изискванията на член 27, алинея 2 са спазени, по-точно санкцията или мярката да бъде „ефективна, пропорционална и разубеждаваща“ и да включва парични санкции.

181. Алинея 4 показва ясно, че корпоративната отговорност не изключва личната отговорност. При определен случай може да съществува отговорност на няколко нива едновременно, например отговорност на един от органите на юридическото лице, отговорност на юридическото лице като цяло и личната отговорност във връзка с едното или другото.

Член 27 – Санкции и мерки

182. Този член е тясно свързан с членове 18 до 23, които определят различните престъпления, които могат да бъдат наказуеми съгласно наказателното право. В съгласие със задълженията, наложени от тези членове, член 27 изисква от Страните техните действия да съответстват на тежестта на престъпленията и да определят наказателни санкции, които са „ефективни, съразмерни и разубеждаващи“. В случай на отделно лице, извършило престъпление, Страните трябва да предвидят присъди за излежаване, които могат да доведат до екстрадиране. Трябва да се отбележи, че съгласно член 2 от [Европейската Конвенция за екстрадиция](#) (ETS № 24), екстрадицията се предоставя по отношение на наказуеми престъпления съгласно законодателството на помолената и молещата страна чрез лишаване от свобода или съгласно заповед за задържане за максимален период от поне една година или чрез по-тежка санкция.

183. Юридическите лица, чиято отговорност трябва да се установи съгласно член 26 трябва също така да подлежат на санкции, които са "ефективни, съразмерни и разубеждаващи", които могат да имат наказателен, административен или граждански

характер. Алинея 2 изисква Страните да предвидят възможността за налагане на парични санкции върху юридическите лица.

184. В допълнение, алинея 2 предвижда други мерки, които могат да се предприемат по отношение на юридическите лица, като конкретните примери включват: изключване от право на обществени ползи или помощ; временно или постоянно дисквалифициране от практиката на търговска дейност; поставяне под съдебен надзор; или съдебна заповед за прекратяване на дейността. Списъкът с мерки не е задължителен или изчерпателен и Страните са свободни да предвидят и други мерки.

185. Алинея 3 изисква Страните да осигурят възможността за предприемане на мерки, свързани с изземването и конфискуването на определени документи, стоки или постъпления, получени от престъпленията. Настоящата алинея трябва да се чете в контекста на [Конвенцията относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление](#) (ETS № 141), която се основава върху идеята, че конфискуването на облагите от престъпление е ефективно оръжие за борба с престъпността. Тъй като е сигурно, че престъпленията, свързани със сексуална експлоатация на деца, особено детската проституция, често пъти се извършват заради финансова печалба, определено са необходими мерки, лишавачи престъпниците от авоарите, свързани с или получени в резултат на престъплението и в тази област.

186. Конвенцията не съдържа определения на термините „конфискация“, „средства за извършване на престъпления“, „облаги“ и „собственост“. Обаче член 1 от Конвенцията относно изпирането предоставя определение за тези термини, които могат да се използват за целите на Конвенцията. „Конфискация“ означава санкция или мярка, наредена от съда вследствие производство във връзка с престъпление или престъпления, която води до окончателно лишаване от собственост. „Средства за извършване на престъпления“ обхващат целия кръг от средства, които могат да се използват или са предназначени да се използват по всякакъв начин, изцяло или частично, за извършването на престъпления. „Облаги“ означава всякакво икономическо предимство или финансови спестявания от престъпление. То може да представлява всякаква „собственост“ (вижте тълкуването на термина по-долу). Формулировката на алинеята отчита факта, че могат да съществуват разлики в националното право относно типа собственост, която може да се конфискува след престъпление. Могат да бъдат конфискувани вещи, които са (преки) облаги от престъплението или друга собственост на престъпника, която макар не пряко придобита от престъплението, е равна като стойност на преките облаги от него („заместващи активи“). „Собственост“ трябва да се тълкува в този контекст като всякаква собственост, материална или нематериална, движима или недвижима, и правните документи или инструменти, които доказват собствеността или участието в такава собственост. Трябва да се отбележи, че Страните не са длъжни да предвидят конфискация в наказателното право на заместващите активи, тъй като думите „или лишавам по друг начин“ позволяват „гражданска“ конфискация.

187. Алинея 3 „б“ от член 27 предвижда закриването на което и да е било заведение, което се използва за извършването на което и да е било от престъпленията, установени в Конвенцията. Тази мярка е идентична с член 23, алинея 4 от [Конвенцията на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора](#). Също така разпоредбата разрешава да бъде забранено на извършителя временно или постоянно да провежда дейността, включваща контакт с деца, независимо дали професионално или доброволно, по време на която престъплението е било извършено.

188. Конвенцията предвижда такива мерки, за да могат да се предприемат действия срещу заведения, които могат да се използват за параван за сексуална експлоатация или насилие на деца, като брачни агенции, агенции за наемане на работа, туристически агенции, хотели или служби за съпровождане. Мерките също така целят да намалят риска от бъдещи жертви като закриват помещения, в които е известно, че жертви са набирани или експлоатирани (като кабарета, барове, хотели или

ресторанти) и забраняват на хората да осъществяват дейности, които те използват, за да участва в актове на сексуална експлоатация или насилие на деца.

189. Тази разпоредба не изисква от Страните да предвидят закриването на заведенията или забрана на дейността, включваща контакти с деца, като криминална санкция. Страните могат например да използват административни мерки за закриване или забрана на дейност, включваща контакти с деца. „Заведение“ означава всяко място, в което всякакъв аспект на сексуална експлоатация или насилие на деца се случва. Разпоредбата се отнася за всеки, който притежава заведението, независимо дали това е юридическо лице или физическо лице.

190. За да се избегне наказването на лица, които не участват в сексуална експлоатация или насилие на деца (например собственикът на заведение, в което сексуална експлоатация или насилие е било осъществено без неговото или нейното знание), разпоредбата уточнява, че закриването на заведенията е „без ущърб на правата на добросъвестните трети страни“.

191. Конвенцията предвижда също така възможността Страните да приемат други мерки по отношение на извършителите, като отнемане на родителски права. Тази мярка може да се предприеме, например, по отношение на лице, което е било отделено от семейната среда като помощна мярка за жертвата съгласно член 14, алинея 3.

192. Други мерки, които имат за цел да направят възможно наблюдаването и надзора над осъдени извършители на престъпления, могат да се обмислят, например, за да се улесни оценката на риска от повторно нарушение или да се гарантира, че програмите и мерките за интервенция да успешни. Такива мерки могат да включват поставяне под надзор на осъдени лица, лица с условни присъди или условно освобождаване, както и лица, които са излежали присъдите си.

193. Алинея 5 предполага, че Страните могат да отделят постъпленията от престъпност или конфискуваната собственост в специален фонд за финансиране на програми за превенция и подпомагане за жертвите на което и да е и от престъпленията съгласно настоящата Конвенция. Тази разпоредба може да се свърже с разпоредбата в член 9, алинея 4, която насърчава финансирането на проекти и програми, проведени от гражданското общество, с цел превенция и закрила на децата от сексуална експлоатация и насилие.

Член 28 – Утежняващи вината обстоятелства

194. Член 28 изисква Страните да осигурят, че определени обстоятелства (споменати в точките „а“ до „ж“) могат да бъдат отчетени като утежняващи вината обстоятелства при определянето на наказание за престъпленията съгласно настоящата Конвенция. Тези обстоятелства не трябва вече да бъдат част от съставните елементи на престъплението. Принципът важи за случаи, в които утежняващите вината обстоятелства са вече част от съставните елементи на престъплението в националното законодателство на държавата – членка. Например утежняващото вината обстоятелство във „в“ не може да бъде повдигнато по отношение на престъпление на сексуално насилие на деца, когато се злоупотребява с изключително уязвимото положение на детето, в съгласие с член 18, алинея 1 „б“, защото злоупотребата с особено уязвимото положение на детето е съставен елемент от самото престъпление.

195. С употребата на фразата „може да бъде взето предвид“, договарящите страни подчертават, че Конвенцията постановява задължение на Страните да осигурят наличието на утежняващи вината обстоятелства за съдиите, което съдиите да вземат под внимание при осъждането на извършителите въпреки, че съдиите не са длъжни да ги прилагат. Споменаването на „в съгласие със съответните разпоредби на националното законодателство“ има за цел да отрази факта, че различните правни

системи на Европа имат различни подходи към утежняващите вината обстоятелства и позволяват на Страните да запазят някои от основните си правни понятия.

196. Първото утежняващо вината обстоятелство е когато престъплението сериозно уврежда физическото или психическо здраве на жертвата. Някои от престъпленията в тази Конвенция може да не включват „физическо“ увреждане на дете, като например поквартиването на дете с цел сексуална експлоатация или предлагането на дете с цел сексуална експлоатация, но психологичното въздействие може да има дълбоки и дългосрочни последици. В допълнение, инфекция с ХИВ, например, в резултат на престъплението трябва да се приема за сериозно увреждаща физическото и психическото здраве на жертвата.

197. Второто утежняващо вината обстоятелство е когато престъплението се предхожда или съпровожда от актове на мъчение или тежко насилие. Член 3 от ЕКПЧ пази свята свободата на всички хора от изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание. В делото на „Ирландия срещу Обединеното кралство“ (1978 г.) Европейският съд по правата на човека определи изтезанието като „преднамерено нечовешко отношение, което причинява тежко и жестоко страдание“. Нечовешкото отношение или наказание се определя като „причиняване на силно физическо и психическо страдание“. Споменаването на изтезанието в тази алинея включва както физическото, така и психическото страдание, понесено от жертвата преди или по време на извършването на престъплението. При много малко дете, например, определени действия, свързани с отвличане и изолиране могат да причинят тежко физическо и психическо страдание.

198. Третото утежняващо вината обстоятелство е когато престъплението е извършено срещу особено уязвима жертва. Примери на уязвимост включват деца с физически или психически увреждания или социално затруднени; деца без родителска грижа, като децата на улиците или малолетни имигранти без придружител; много малки деца; деца в състояние на опиянение под въздействието на наркотици или алкохол.

199. Четвъртото утежняващо вината обстоятелство е свързано със случаите, когато престъплението е извършено от член на семейството, лице, което живее заедно с детето или лице, което е злоупотребило с властта си. Това обхваща всякакви ситуации, в които престъплението е извършено от родител или друг член на семейството на детето, включително роднини, или което и да е било лице *in loco parentis*, като детегледачка или друго лице, предоставящо грижи. Лицето, което живее заедно с детето се отнася до партньори на родителя на детето или други лица, които живеят в същото домакинство. Лице, което има власт се отнася до всяко лице, което е в позиция на старшинство над детето, включително например учител, работодател, по-голям брат или сестра, или друго по-голямо дете.

200. Петото утежняващо вината обстоятелство е когато престъплението е извършено от няколко хора, действащи заедно. Това означава колективен акт извършен от повече от едно лице.

201. Шестото утежняващо вината обстоятелство е когато престъплението включва престъпна организация. Конвенцията не определя „престъпна организация“. При прилагането на тази разпоредба, обаче, Страните могат да получат насока от други международни инструменти, които определят понятието. Например, член 2 (а) от Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност определя „организирана престъпна група“ като „структурирана група от три или повече лица, която съществува от определено време и действа съвместно с цел извършване на едно или повече тежки престъпления или закононарушения, установени съгласно Конвенцията, или за да получи, пряко или непряко, финансова или друга материална облага“. Препоръка (2001)¹¹ на Комитета на министрите към държавите-членки относно ръководните принципи относно борбата с организираната престъпност и Общо действие от 21 декември 1998 г., прието от Съвета на европейския съюз въз основа на член К.3 от Договора за Европейския съюз

относно обявяването на участие в престъпна организация за престъпление в държавите-членки на Европейския съюз предоставят много сходни определения на „организирана престъпна група“ и „престъпна организация“.

202. Седмото утежняващо вината обстоятелство е когато извършителят има предишни присъди за престъпления от същия характер. Като включват това договарящите страни обръщат внимание на особения риск от рецидивизъм на лицата, които извършват сексуални престъпления срещу деца.

Член 29 – Предишни присъди

203. Сексуалната експлоатация или сексуалното насилие на деца понякога се извършва транснационално от престъпни организации или от отделни лица, които са били съдени и осъждани в повече от една страна. На национално ниво много правни системи предвиждат различна, често по-сурова санкция, когато дадено лице има предишни присъди. Като цяло само присъда от национален съд се приема за предишна присъда. Традиционно предишни присъди от чуждестранни съдилища не са вземани предвид, поради факта, че наказателното право е национален въпрос и, че могат да съществуват разлики в националното право, както и заради степента на съмнение в решенията от чужди съдилища.

204. Такива аргументи имат по-малка сила днес, тъй като интернационализацията на стандартите в наказателното право, в допълнение към интернационализацията на престъпността, се стреми към хармонизирането на законодателството на различните страни. Освен това в течение на няколко десетилетия страните приемат инструменти като ЕКПЧ, чието изпълнение помага за изграждането на солидна основа от общи гаранции, които вдъхват по-голямо доверие в системите на правосъдие на всички участващи държави.

205. Принципът на международния рецидивизъм е установен в редица международни правни инструменти. Съгласно член 36(2)(iii) от Конвенцията от Ню Йорк от 30 март 1961 г. по упойващите вещества, например, чуждестранните присъди трябва да се вземат предвид, за да се установи рецидивизъм, съгласно конституционните разпоредби, законодателната система и националното законодателство на всяка Страна. Съгласно член 1 от Рамково решение на Съвета от 6 декември 2001 г. за изменение на Рамково решение 2000/383/ПВР за повишаване на защитата чрез наказателни санкции срещу подправянето във връзка с въвеждането на еврото, държавите-членки на Европейския съюз трябва да признаят като поражаващи рецидив окончателни присъди, постановени в друга държава-членка за подправяне на валута.

206. На международно ниво продължава да липсва едно стандартно понятие за рецидивизъм, а законодателството на някои страни въобще даже няма понятие за това. Фактът, че присъдите в чужбина не винаги се довеждат до знанието на съдилищата при осъждане е допълнително практическо затруднение. Обаче член 3 от Проекта на рамково решение на Съвета относно вземането предвид на присъдите в държавите-членки на Европейския съюз в хода на ново наказателно производство, който бе политически приет на 4 декември 2006 г., за първи път установи най-общо, без ограничение до конкретни престъпления, задължението да се вземе предвид предишна присъда, произнесена в друга Държава (членка).

207. Затова член 29 предвижда възможността да се вземе предвид окончателните присъди, произнесени от друга Страна при определянето на присъдата. За да се спазва разпоредбата, Страните могат да предвидят в националното си законодателство, че предишни присъди от съдилища в чужбина могат да доведат до по-тежка санкция. Те също така могат да предвидят, че съгласно общите им правомощия да преценят обстоятелствата по отделното дело при определянето на присъдата, съдилищата трябва да отчетат тези присъди. Тази възможност също така трябва да включва

принципа, че към извършителя не трябва да се проявява по-лошо отношение отколкото би имало ако предишната присъда е била национална присъда.

208. Тази разпоредба не налага някакво положително задължение върху съдилищата или службите за съдебно преследване да предприемат стъпки, за да разберат дали съдените лица са получили окончателни присъди от съдилищата на друга Страна. Въпреки това трябва да се отбележи, че съгласно член 13 от [Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси](#) (ETS 30), съдебните органи на дадена Страна могат да изискат от друга Страна извадки от и информация, свързана със съдебните протоколи, ако е необходимо по наказателен въпрос.

Глава VII – Следствие, наказателно преследване и процесуално право

209. В тази Глава, която разглежда аспекти, свързани с етапите на следствието и наказателното преследване на актове, свързани със сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца, договарящите страни искат да подчертаят изключителното значение на това да се гарантира, че процедурите надлежно отчитат особената уязвимост на децата, които преминават през такива процедури като жертви или свидетели (вижте алинея 10 по-горе).

210. Няколко въпроса, които биха предоставили добавена стойност, са определени по отношение на:

а. предприемането на конкретни мерки, свързани със следствието и наказателните процедури, които гарантират, че потребностите на детето са взети предвид (например в областта на закрила на личната тайна и изслушване с участие на деца);

б. срокове на давност за определени престъпления, установени съгласно Конвенцията (потвърждаване на принципа, съгласно който срокът на давност трябва да продължи след като детето стане пълнолетно);

в. обучение на персонала, отговорен за съдебните процедури (специализиране на службите или отделните лица, отговорни за разследването и производството, в областта на сексуалната експлоатация и насилие на деца);

г. закрила на децата, която гарантира, че те са защитени от рисковете на репресивни мерки или повторно измъчване.

Член 30 - Принципи

211. Съществуващите международни правни инструменти по закрилата на децата единствено намекват за необходимостта от специална съдебна процедура, пригодена за детето жертва. Препоръка (2001) 16, която е със сигурност най-подробният такъв инструмент, напомня по-конкретно за необходимостта да се защитят правата на децата жертви без да се нарушават правата на заподозрените, необходимостта да се зачита личния живот на децата жертви и да се предоставят специални условия за съдебно разглеждане с деца. Факултативният протокол към Конвенцията за правата на детето, който изключително се занимава с търговията с деца, детската проституция и детската порнография, предвижда в член 8 признаването на уязвимостта на децата жертви, приспособяване на процедурите към специалните им потребности, тяхното право да бъдат информирани за напредъка на производството и да бъдат представявани, когато интересите им са заложили, закрила на личната им тайна и най-накрая закрила от сплашване и отмъщение. В Резолюция 1307 (2002) Парламентарната асамблея на Съвета на Европа призовава държавите – членки да отделят приоритетно внимание на правата на децата жертви, които не могат да изразят мнението си.

212. Освен тези цели, определеното и изпълнението на процедурните правила, приспособени за децата жертви, са оставени на преценката и инициативата на всяка държава. Последните анализи, включително REACT, подчертават разликите и разминаванията в тази област.

213. Договарящите страни взеха предвид, че редица разпоредби трябва да бъдат приети, за да се изпълни съобразена с децата и защитна процедура за децата жертви в наказателното производство. Обаче алинея 4 подчертава, че тези мерки не трябва да нарушават правата на защита и принципите на справедлив процес, както са постановени в член 6 от ЕКПЧ.

214. Централният въпрос е свързан със свидетелските показания на детето, които представляват основно предизвикателство в процедурите на много Държави, както се вижда в редица дела, които са получили значително внимание от медиите и в промените, които наказателнопроцесуалните системи са претърпели през последните години. В този контекст за Държавите е изключително наложително да приемат процедурни правила, гарантиращи и защитаващи свидетелските показания на децата.

215. По тази причина алинея 1 и 2 постановяват два общи принципи така, че следствието и съдебното производство на актове на сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца трябва винаги да бъдат проведени по начин, който защитава най-добрите интереси и права на децата и трябва да се стремят да избегнат влошаването на травмата, която вече са преживели.

216. Алинея 3 признава принципа, съгласно който следствието и производството трябва да се разглеждат като приоритетни и без неоправдано забавяне, тъй като прекалената продължителност на производството може да бъде изтъкувана от децата жертви като отхвърляне на техните показания или отказ да бъдат изслушани и това може да усилва травмата, която те вече са преживели. Договарящите страни искаха да подчертаят, че тази разпоредба отразява принципа, постановен в Член 6 на ЕКПЧ, който гласи, че „всеки има право на (...) изслушване в рамките на разумно време“ и, че в производство, в което участват деца, този принцип трябва да се прилага с особено внимание. Това е особено вярно, когато са предприети мерки, включващи отделяне на предполагаемия извършител или жертвата от неговото или нейното семейство.

217. Алинея 5, точка първа, постановява, че Страните трябва да предприемат необходимите законодателни или други мерки, за да се осигури ефективно следствие и наказателно преследване на престъпленията съгласно Конвенцията. Това е общо задължение, което важи за всички престъпления, установени в Конвенцията. Страните трябва да решат за методите на разследване, които ще се използват. Обаче Страните трябва да позволят провеждането на секретни операции където е подходящо и в съгласие с основните принципи на международното право. Страните трябва да решат кога и при какви обстоятелства подобни методи на разследване трябва да бъдат разрешени предвид, *inter alia*, принципа на пропорционалност, свързан с правилата за доказателства и естеството и тежестта на разследваните престъпления.

218. Втората точка насърчава страните да развият техники за изследване на материали, съдържащи порнографски изображения, за да могат по-лесно да идентифицират жертвите. Важно е да се използва всяко възможно средство, за да се улесни тяхното идентифициране, най-малкото в контекста на сътрудничество между Държавите, както е предвидено допълнително в член 38, алинея 1.

Член 31 – Общи мерки за закрила

219. Този член съдържа неизчерпателен списък на процедурите, съобразени с деца, с цел закрила на децата по време на производство.

220. Тези общи мерки на закрила важат за всички етапи на производството, както по време на разследването (независимо дали са проведени от полицейска служба или съдебен орган) и по време на съдебното производство.

221. Първо, този член постановява правото на децата (и техните семейства или законни представители) да бъдат информирани за развитието на следствието и производството, в което те участват като жертви. В това отношение разпоредбата предвижда жертвите да бъдат информирани за правата им и услугите на тяхно разположение, освен ако те не желаят да получат такава информация, както и за последващите действия по тяхната жалба, обвиненията, общият напредък на следствието или производството и ролята им, както и решението, произнесено по делото им. Договарящите страни подчертаха значението на задължението да се информират децата семействата им, когато лице, което е съдено или осъдено за сексуални престъпления срещу въпросното дете, е пуснато на свобода, поне в случаите, когато това е необходимо (например в случаите, когато съществува риск от отмъщение или сплашване, или когато жертвата и извършителя могат да се сблъскат лице в лице, защото живеят близо един до друг). Тази информация трябва да се предостави „по начин, съобразен с“ възрастта на детето.

222. Този член продължава с изброяване на редица процедурни правила, имащи за цел изпълнението на общите принципи, постановени в член 31: възможността жертвите да бъдат изслушани, да дадат показания, да имат право тяхната лична тайна, особено тяхната самоличност и външен вид, да бъдат защитени, и да бъдат защитени от всякакъв риск от отмъщение и повторно измъчване. Договарящите страни искаха да подчертаят, че защитата на идентичността на жертвата, външния вид и личната тайна обхваща и риска от „обществено“ оповестяване и, че тези изисквания не трябва да пречат на информацията да бъде оповестена в контекста на действителното производство, за да се спазят принципите двете страни да бъдат изслушани и изконните права на защита по време на наказателно съдебно преследване.

223. Алинея 1, точка „ж“, има за цел да защити децата, които са жертви на сексуална експлоатация или сексуално насилие, по-точно да предотврати допълнително травмиране чрез контакт с предполагаемия извършител на престъплението в помещенията на следствените служби и в съда. Тази разпоредба важи за всички етапи на наказателното производство (включително следствието) с определени изключения: следствените служби и съдебните органи трябва да могат да се откажат от това изискване в най-добрите интереси на детето (например, когато детето иска да присъства на изслушването) или когато контактът между детето и предполагаемия извършител е необходим или полезен, за да се гарантира, че производството се осъществява по удовлетворителен начин (например, когато е необходима очна ставка).

224. Алинея 2 също така обхваща административното производство, тъй като процедурите за обезщетяване на жертвите често пъти са от този тип в някои Държави. Най-общо съществуват ситуации, в които защитните мерки, даже в контекста на наказателното производство, трябва да бъдат делегирани на административните органи.

225. Алинея 3 предвижда безплатен достъп, където е гарантирано, до правна помощ за жертвите на сексуална експлоатация и сексуално насилие. Договарящите страни искаха да отчетат условията, на които се подчинява предоставянето на правна помощ съгласно националното законодателство на Страните, тъй като те значително варират от една страна в друга. Съдебните и административните процедури са често пъти изключително сложни и затова жертвите се нуждаят от помощта на юрист, за да могат да защитят правата си удовлетворително. Тази разпоредба не предоставя на жертвите автоматично право на безплатна правна помощ. Условията, при която такава помощ се предоставя, трябва да бъдат определени от всяка Страна по

Конвенцията, когато жертвата има право да бъде страна по наказателно производство.

226. В допълнение към член 31, алинея 3, Страните трябва да вземат предвид член 6 от ЕКПЧ. Въпреки че член 6, алинея 3 „в“ от ЕКПЧ предвижда безплатна помощ от служебно назначен адвокат по защитата единствено в случая на хора, обвинени в престъпление, прецедентното право на Европейския съд по правата на човека (решението *Ейри срещу Ирландия*, 9 октомври 1979 г.) също при определени обстоятелства признава правото на безплатна помощ от служебно назначен адвокат на защитата в граждански производства съгласно член 6, алинея 1 от ЕКПЧ, който се тълкува като утвърждаващ правото на достъп до съда с цел получаване на решение относно гражданските права и задължения (решението по делото *„Голдър срещу Обединеното кралство“*, 21 февруари 1975 г.). Съдът прецени, че ефективният достъп до съда може да изисква безплатната помощ на адвокат. Например, Съдът обмисли дали е необходимо да се установи дали е ефективно за въпросното лице да се появи пред съда без помощта на адвокат т.е. дали той сам би могъл да защитава делото си по правилния и удовлетворителен начин. За тази цел Съдът взе предвид сложността на производството и страстите, които включва - които биха могли да бъдат несъвместими с необходимата степен на безпристрастност, за да се пледира пред съда - за да определи дали въпросното лице е в състояние да отстоява ефективно сам собственото си дело и постанови, че ако той не е способен, трябва да може да получи безплатна помощ от служебно назначен адвокат на защитата. По този начин дори в отсъствието на законодателство, което предоставя достъп до служебно назначен адвокат по защитата при граждански дела, съдът трябва да прецени дали в интересите на справедливостта, не трябва да се предостави на бедна страна, неспособна да си позволи да заплати хонорара на адвокат, правна помощ.

227. Алинея 4 се грижи за ситуация при делата за сексуално насилие в семейството, при която притежателите на родителската отговорност, макар отговорни за защитаване на интересите на децата, участват по някакъв начин в производството, по което детето е жертва (когато съществува „конфликт на интереси“). При такива случаи разпоредбата предоставя възможност на детето да бъде представявано в съдебното производство от специален представител, назначен от съдебните органи. Това може да бъде случая, когато например носителите на родителската отговорност са извършителите или съвместните извършители на престъплението или характера на тяхната връзка с извършителя е такъв, че не могат да се очакват да защитят интересите на детето жертва безпристрастно.

228. Алинея 5 предвижда възможността различни организации да подкрепят жертвите. Позоваването на условията, предоставени от националното законодателство, подчертава факта, че Страните трябва да решат да предвидят помощ или подкрепа, но че те са свободни да направят това в съгласие с правилата, постановени в техните национални системи, като например изискват удостоверението или одобрението на съответните организации, фондации, сдружения или други органи.

229. Алинея 6 от този член се отнася за писмени или други материали, които трябва да бъдат на разположение на най-разпространените езици в страната.

Член 32 – Инициране на производство

230. Член 32 има за цел да позволи на обществените органи да заведат дело за престъпленията, установени съгласно Конвенцията без да е необходимо жертвата да подаде жалба. Целта на тази разпоредба е да улесни наказателното преследване, точно като осигури, че жертвите няма да оттеглят жалбите си, поради натиск или заплахи от извършителите на престъпленията.

Член 33 – Срок на давност

231. Тази разпоредба се приема за съществен елемент с добавена стойност в Конвенцията. Тя предвижда, че срокът на давност продължава да тече за определен срок от време, за да позволи съдебното дело да бъде успешно заведено след като детето стане пълнолетно. Всъщност се признава, че много деца жертви на сексуално насилие не са способни, поради различни причини, да съобщят за престъпленията, извършени срещу тях преди да достигнат пълнолетие. Изразът „достатъчен срок от време, за да позволи съдебното дело да бъде успешно заведено след като детето стане пълнолетно“ означава първо, че детето трябва да разполага с достатъчно време, за да подаде жалба и второ, че съдебните органи трябва да бъдат в положение да заведат съдебно дело срещу въпросните престъпления.

232. За да се отговори на изискванията за пропорционалност, които важат за наказателното производство, обаче, договарящите страни ограничиха прилагането на този принцип до престъпления, предвидени в членове 18, 19, алинея 1 „а“ и „б“ и 21, алинея 1 „а“ и „б“, по отношение на които е оправдано да се удължи срока на давност.

Член 34 - Разследване

233. Член 34 постановява принципа, че професионалните лица, отговорни за наказателното производство относно сексуална експлоатация или сексуално насилие на деца трябва да бъдат обучени в тази област.

234. Предвид ролята на различни агенции, които са отговорни най-общо за разследването на сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца (полиция, прокуратура, служби за закрила на детето и здравни служби), Страните биха могли да създадат междудисциплинарни служби да проведат разследването с цел укрепване на професионалната компетентност и предотвратяване на ревиктимизация на жертвата чрез непрекъснати процедури. Всестранни и включващи много агенции служби за жертвите, съобразени с децата, могат например да бъдат установени под един покрив (често това е известно като „Детски дом“).

235. За да отчетат разнообразието от Държави, налични ресурси и системи за организиране на разследващите служби, договарящите страни искаха да направят тази разпоредба гъвкава, като целта е да бъде възможно мобилизирането на специализиран персонал или служби за разследване на сексуалната експлоатация и насилие на деца. По този начин член 34 предвижда специализирани отдели, служби или просто лица, например, когато размерът на въпросната Държава е такъв, че не изисква учредяването на специална служба.

Член 35 – Разпити на детето

236. Тази разпоредба е свързана с разпитите на детето по време на разследването и по време на съдебното производство. По време на разследването тя важи независимо от типа орган (полиция или съдебна власт), която провежда разпита. Главната цел на разпоредбата е същата като тази описана по-общо във връзка с член 30: да защити интересите на детето и да осигури, че то няма да бъде допълнително травмирано от разпитите. За тази цел, както е предвидено в алинея 3, трябва да бъде възможно изпълнението на въпросните мерки, когато има съмнение относно възрастта на жертвата и не може да се установи със сигурност дали жертвата е под възрастта на пълнолетие.

237. За да се постигнат тези цели, член 35 постановява редица правила, които трябва да ограничат броя на последователните разпити на деца, които ги карат да преживеят повторно страданията, които са изпитали и да позволят децата да бъдат разпитвани от едни и същи лица, обучени за тази цел, в подходящите помещения и в успокояваща обстановка, главно заради присъствието на законния представител на детето или където е подходящо лице по негов или неин избор.

238. Алинея 2 гарантира, че разпитите на дете жертва или където е подходящо на дете свидетел могат да бъдат записани на видеокасета, за да се използват като доказателство по време на наказателното производство. Главната цел на тази разпоредба е да защити децата от риска да преживеят повторна травма. Разпитът записан на видеокасета може да послужи за много цели, включително медицински преглед и терапевтични услуги, като по този начин улеснява целта на ограничаване на броя разпити колкото е възможно. Това отразява успешно развити практики през последните няколко години в много страни.

239. Договарящите страни приеха, обаче, че изпълнението на разпоредбите на настоящия член изисква определена гъвкавост, за да се вземат предвид възрастта на детето, наличието на специализиран персонал, изискванията, свързани с наказателното производство и всички други потребности, свързани с ефективността на разследването. Тази гъвкавост е отразена в употребата на такива изрази като „където е възможно“, „ако е възможно“, „където е подходящо“, „ако е подходящо“. Едновременно с това договарящите страни приема, че компетентните органи трябва да могат да откажат на законния представител или лицето, избрано от детето, да присъства, когато обстоятелствата по делото са такива, че има основание да се смята, че присъствието на въпросното лице е нежелателно, например, защото лицето е участвало в престъплението или защото има конфликт между интересите на това лице и интересите на детето.

Член 36 – Наказателно съдебно производство

240. Този член съдържа разпоредби, които се отнасят конкретно до наказателното съдебно производство.

241. Алинея 1, която утвърждава повторно член 34, алинея 1, постановява принципа, че лицата участващи в съдебно производство (по-точно съдиите, прокурорите и адвокатите) трябва да могат да получат обучение по правата на детето и в областта на сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца. Задълженията на страните – членки в това отношение трябва естествено да отчита изискванията, произтичащи от автономността на съдебните професии и независимостта по отношение организирането на обучението на техния персонал. По тази причина алинея 1 не изисква да се предоставя обучение, но постановява, че то трябва да бъде на разположение на професионалистите, които желаят да го получат.

242. Алинея 2 съдържа разпоредби, приспособяващи определени принципи, ръководещи наказателното производство, за да защитават децата и да улеснят разпитването им. Тези принципи са свързани с присъствието на обществото и организацията, за да се гарантира присъствието на двете страни. Така тази точка позволява на даден съдия да нареди разглеждането да се осъществи не публично, а точка „б“ позволява на детето да бъде изслушано без да е необходимо да се сблъска с физическото присъствие на предполагаемия извършител, по-точно чрез употребата на видеоконференция.

Глава VIII – Протоколиране и съхраняване на данни

Член 37 – Протоколиране и съхраняване на национални данни за осъдените сексуални престъпници

243. Целта на договарящите страни е да гарантират, че определена информация за извършителите на престъпления, определени в Конвенцията, се протоколира и съхранява за целите на превенция и наказателно преследване на такива престъпления. Това задължение важи единствено за данни, свързани със самоличността и генетична информация (ДНК код) на осъдените лица, а не самата проба, които се оказват изключително полезни в наказателното производство при идентифициране на престъпници – рецидивисти. Данни, разкриващи сексуалната наклонност, медицински данни или данни, свързани с предишни присъди се считат

съгласно член 6 от Конвенция за защита на физическите лица по отношение на автоматичната обработка на лични данни (ETS 108) за чувствителни данни, изискващи специална защита.

244. Договарящите страни приемат, че Конвенцията трябва да предостави колкото се може повече гъвкавост на Страните при определянето на модалностите на изпълнението на това задължение.

245. Член 37 не налага създаването на „база данни“, а още по-малко единна база данни. Въпросните данни и историята на предишни осъждания на въпросните лица могат да бъдат включени в отделни бази данни. Това означава, че е възможно информация за сексуални престъпници да бъде съхранявана в бази данни, които не е задължително да съдържат единствено информация за такива престъпници.

246. Алинея 1 от настоящата разпоредба постановява, че информацията за лицата, осъдени за престъпления, посочени в тази Конвенция, трябва да се протоколира и съхранява "в съгласие със съответните разпоредби за защита на личните данни и други подходящи правила и гаранции, както са предписани от националното законодателство" във всяка Държава. По отношение на предишния аспект е необходимо позоваване на Конвенция ETS 108.

247. Член 5 конкретно постановява, че „личните данни преминаващи през автоматична обработка“: а) са получени и обработени справедливо и законно; б) се съхраняват за конкретни и законни цели и не се използват по начин несъвместим с тези цели; в) са подходящи, уместни и не са прекомерни по отношение на целите, за които се съхраняват; г) са точни и където е необходимо поддържани актуални; д) се съхраняват по начин, който позволява идентифицирането на обектите на данните не по-дълго отколкото се изисква за целите, за които тези данни се съхраняват“. Обяснителният доклад постановява, че „различните разпоредби на дадения член имат за цел да изпълнят два основни правни стандарта. От една страна информацията трябва да бъде вярна, уместна и не прекомерна по отношение на целта. От друга страна нейната употреба (събирането, съхраняването, разпространението) трябва също така да бъде правилно“. Освен това „позоваването на „цели“ в точки "б" и „в“ посочва, че не трябва да се разрешава съхраняването на данни за неопределени цели. Начинът, по който се уточнява законната цел, може да варира в зависимост от националното законодателство“. В заключение, „изискването в точка "д" относно времевите рамки за съхраняване на данни във формуляра за определено име не означава, че данните трябва след известно време да бъдат безвъзвратно разделени от името на лицето, за което се отнасят, но само, че не трябва лесно да се свързва информацията и идентификаторите“.

248. Когато става въпрос за сигурност на данните, обяснителният доклад към Конвенцията ETS 108 постановява, че „трябва да бъдат взети конкретни мерки за сигурност за всяко дело, като се отчита степента на уязвимост, необходимостта да се ограничи достъпа до информацията в организацията, изискванията относно дългосрочното съхраняване и т.н. Мерките за сигурност трябва да са подходящи, т.е. да бъдат пригодени за конкретната функция на делото и свързаните с него рискове. Те трябва да се основават върху съществуващи съвременни методи за сигурност и техники в областта на обработката на данни“.

249. Позоваването на „подходящи правила и гаранции, както са постановени от националното законодателство“ на всяка Държава взема предвид различните национални правила за събирането и съхраняването на ДНК. Те съдържат, например, точни критерии за идентифицирането на „физическото или юридическо лице, обществен орган, агенция или друг орган, който е компетентен съгласно националното законодателство да реши каква е целта на делата с автоматично обработена информация, какви категории лични данни трябва да се съхраняват и какви операции трябва да се прилагат към тях.“ (Член 2 от Конвенцията ETS 108).

250. Предвид факта, че сексуалните престъпници могат понякога да бъдат пътуващи и да са извършили престъпления в няколко държави, е много важно Държавите да позволят обмен на данни, свързани със самоличността и генетичния профил. АLINEЯ 3 създава изискването Страните да установят механизми, които да позволят съответните данни да бъдат доставени на другите Страни съгласно правилата, приложими за международен пренос на лични данни за целите на превенция и наказателно преследване на престъпността.

Глава IX – Международно сътрудничество

251. Глава IX постановява разпоредбите за международното сътрудничество между Страните по Конвенцията. Разпоредбите не се ограничават до съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси. Те са също така свързани със сътрудничество за предотвратяването на сексуална експлоатация и насилие на деца и закрила и подпомагане на жертвите (вижте алинея 10 по-горе).

252. По отношение на съдебното сътрудничество в наказателноправната област, Съветът на Европа вече разполага със значителен брой от инструменти за определяне на стандарти. Тук трябва да се спомене [Европейската конвенция за екстрадиция](#) (ETS 24), [Европейска конвенция за взаимна правна помощ по наказателни дела](#) (ETS 30), техните допълнителни протоколи (ETS 86, 98, 99 и 182), и [Конвенцията относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпления](#) (ETS 141). Тези договори са между секторни инструменти, приложими към огромен брой престъпления и могат да бъдат изпълнени, за да позволят съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в рамката на процедури, насочени срещу престъпленията, установени в Конвенцията.

253. Поради тази причина договарящите страни решиха да не преповтарят в тази Конвенция разпоредби, подобни на тези, включени в между секторните инструменти като горепосочените. Например те не искаха да въвеждат отделни клаузи за взаимната помощ, които биха заменили другите приложими инструменти и клаузи, поради факта, че ще бъде по-ефективно да се разчита по принцип на клаузите, въведени от вече съществуващите договори за взаимна помощ и екстрадиция, с които практикуващите специалисти са напълно запознати. Затова тази Глава включва единствено разпоредби, които добавят към съществуващите конвенции.

254. Също така Страните могат да примат да си сътрудничат на базата на съществуващите международни инструменти, по-точно гореспоменатите конвенции на Съвета на Европа, а при държавите-членки на Европейския съюз, инструментите, приети в тази връзка, особено Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите-членки. Те също така могат да се договорят за сътрудничество чрез споразумения, основаващи се върху унифицирано или реципрочно законодателство. Принципът съществува в други конвенции на Съвета на Европа, по-точно Европейската конвенция за екстрадиция (ETS 24), за да позволи на Страни със система на екстрадиция, основаваща се на унифицирано законодателство, по-точно Скандинавските страни, или Страни със система, основаваща се на реципрочно приложение на законодателството, по-точно Ирландия и Обединеното кралство, да основават взаимните си отношения единствено върху тази система.

Член 38 - Общи принципи и мерки за международно сътрудничество

255. Член 38 постановява общите принципи, които трябва да управляват международното сътрудничество.

256. Първо, той задължава Страните да си сътрудничат на широка основа и по-точно да намалят колкото се може повече препятствията пред бързото разпространение на информация и доказателства. Механизмът за мониторинг, предвиден в Конвенцията

(Глава X) може, *inter alia*, да обхваща изпълнението на този принцип и начинът, по който съществуващите инструменти за сътрудничество се прилагат за закрилата на деца срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие.

257. Член 38 след това пояснява, че задължението за сътрудничество има общ обхват: то обхваща превенцията и борбата със сексуалната експлоатация и сексуалното насилие на деца (първа точка), закрилата и предоставянето на помощ на жертвите (втора точка) и следствените действия или процедури, свързани с престъпленията, установени съгласно Конвенцията (трета точка).

258. Алинея 2 се основава на член 11, алинея 2 и 3, от Рамково Решение на Съвета на Европейския съюз от 15 март 2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите на престъпления. Тя има за цел да улесни възможността жертвите да подават жалба, като им позволи да я подадат до компетентните органи в Държавата на пребиваване.

259. Тези органи могат или да заведат съдебно дело ако законодателството им позволява или да предадат жалбата на органите на Държавата, в която престъплението е извършено, в съгласие със съответните разпоредби на инструментите за сътрудничество, приложими за въпросните Държави.

260. Алинея 3 позволява на Страна, която предоставя взаимна помощ по наказателни дела или екстрадиция единствено въз основа на договор, да приеме Конвенцията като правна основа за съдебно сътрудничество със Страна, с която тя няма сключен договор. Разпоредбата, която не служи на определена цел между държавите-членки на Съвета на Европа, заради наличието на Европейски конвенции за екстрадиция и взаимна правна помощ по наказателни дела от 1957 г. и 1959 г., както и Протоколи към тях, е от значение, заради възможността, предоставена на трети Страни да се присъединят към Конвенцията (погледнете член 46).

261. В заключение, съгласно алинея 4, Страните трябва да се опитат да включат превенцията и борбата със сексуалната експлоатация и сексуалното насилие над деца в програми за подпомагане на развитието в полза на трети Страни. Много държави-членки на Съвета на Европа провеждат такива програми, които обхващат такива различни области като възстановяване или консолидиране на върховенството на закона, развитие на съдебните институции, борба с престъпността и техническа помощ при изпълнението на международните конвенции. Някои от тези програми могат да се проведат в страни, които се сблъскват с много случаи на сексуална експлоатация и сексуално насилие на деца. В този контекст изглежда е подходящо програмите за действие да вземат предвид и надлежно да включват въпроси, свързани с превенцията и наказанието на тази форма престъпление.

Глава X – Механизъм за мониторинг

262. Глава X от Конвенцията съдържа разпоредби, които имат за цел да осигурят ефективното изпълнение на Конвенцията от Страните. Системата за мониторинг, предвиждана от Страните, се основава главно върху един орган, Комитета на страните, съставен от представители на Страните по Конвенцията, включително представители на Страните, които могат да се присъединят към Конвенцията съгласно член 45 и 46.

Член 39 – Комитет на Страните

263. Този член предвижда създаването на комитет съгласно Конвенцията, Комитета на Страните, който е орган с горепосочения състав, отговорен за редица последващи задачи, основаващи се на Конвенцията.

264. Комитетът на Страните ще бъде свикан за първи път от Генералния секретар на Съвета на Европа в рамките на една година от влизането в сила на Конвенцията чрез 10-та ратификация. След това комитетът ще се събира по молба на една трета от Страните или на Генералния секретар на Съвета на Европа.

265. Трябва да се подчертае, че договарящите страни искаха да позволят на конвенцията да влезе в сила бързо, докато отлагаха въвеждането на механизма за мониторинг до момента на ратификация на Конвенцията от достатъчен брой Държави, за да може да функционира при удовлетворителни условия, с достатъчно представителни Държави-членки, които да осигурят неговата правдоподобност.

266. Създаването на този орган ще осигури равно участие на всички Страни в процеса на вземане на решения и в процедурата на мониторинг на Конвенцията, и ще укрепи сътрудничеството между Страните, за да гарантира надлежното и ефективно изпълнение на Конвенцията.

267. Комитетът на Страните трябва да приеме процедурни правила, постановяващи начина, по който системата на мониторинг на Конвенцията ще функционира при условието, че процедурните правила трябва да бъдат изготвени по такъв начин, че Страните по Конвенцията, включително Европейската общност, да бъдат ефективно наблюдавани.

Член 40 – Други представители

268. При изготвянето на този член, договарящите страни искаха да предадат важно послание, свързано с участието на органи, различни от самите Страни в механизма за мониторинг на Конвенцията. Затова те първо се позоваха на трите институции на Съвета на Европа - Парламентарната асамблея, Комисарят по правата на човека и Европейския комитет по наказателноправни въпроси (ЕКНВ), които са посочени в този член и второ на редица комитети, които поради своите отговорности, със сигурност ще имат голям принос като участват в работата по наблюдението на Конвенцията. Тези комитети са Европейския комитет за правно сътрудничество (CDCJ), Европейския комитет по социални права (ECSR), Консултативния съвет за младежта (CCJ) и Европейския комитет за социална кохезия (CDCS), с особено ударение върху Координационния комитет по правата на човека (CDDH).

269. Значението, което се придава на участващите представители на гражданското общество в работата на Комитета на Страните, е несъмнено една от най-важните силни страни на системата за наблюдение, осигурена от договарящите страни. Възможността за допускане на представители на неправителствени организации и други органи, които активно участват в превенцията и борбата със сексуалната експлоатация и насилие на деца беше силно подкрепена и се счита за съществена ако наблюдението на прилагането на Конвенцията наистина ще бъде ефективно.

Член 41 – Функции на Комитета на страните

270. При изготвянето на тази разпоредба, договарящите страни искаха да измислят колкото се може по прост и гъвкав механизъм, съсредоточен върху Комитета на Страните с по-широка роля в правната дейност на Съвета на Европа за борба със сексуалната експлоатация и насилие на деца. Комитетът на Страните по този начин е предопределен да служи като център на събирането, анализа и споделянето на информация, опит и добри практики между Страните, за да подобрят политиките си за превенция и борба със сексуалната експлоатация и насилие на деца.

271. По отношение на Конвенцията, Комитетът на Страните притежава традиционни последващи компетенции и:

а. има роля за ефективното изпълнение на Конвенцията като отправя предложения за улесняване или подобрене на ефективната употреба и изпълнение на Конвенцията, включително идентифицирането на всякакви проблеми и ефекта от всякакви декларации, създадени съгласно Конвенцията;

б. изпълнява важна съвещателна роля по отношение на Конвенцията като изразява мнение по всеки въпрос, свързан с приложението на Конвенцията;

в. служи като информационен център и улеснява обмена на данни относно съществени правни, свързани с политиката или технологични развития, свързани с прилагането на разпоредбите на Конвенцията.

272. Алинея 5 постановява, че Европейският комитет по наказателноправните въпроси (CDPC) трябва периодично да бъде информиран относно дейностите, споменати в алинея 1, 2 и 3 от член 41.

Глава XI – Връзка с други международни инструменти

Член 42 – Връзка с Конвенцията за правата на детето на ООН и Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография

273. Целта на член 42 е да изясни връзката между Конвенцията и Конвенцията за правата на детето на ООН и Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография.

274. Член 42 има две главни цели: (i) да гарантира, че Конвенцията не пречи на правата и задълженията, произтичащи от разпоредбите на Конвенцията за правата на детето на ООН и Протокола към нея и (ii) да посочи ясно, че Конвенцията утвърждава закрилата, предоставена от тези инструменти на ООН и развива стандартите, заложиени в тях.

Член 43 – Връзка с други международни инструменти

275. Член 43 разглежда връзката между Конвенцията и други международни инструменти.

276. В съгласие с Виенската конвенция за правото на договорите от 1969 г., член 43 се опитва да гарантира, че Конвенцията съществува в хармония с други договори – независимо дали многостранни или двустранни – или инструменти, които разглеждат въпроси, които Конвенцията също обхваща. Това е особено важно при международни инструменти, които гарантират по-голяма закрила и помощ на децата жертви на сексуална експлоатация и насилие. Всъщност тази Конвенция има за цел да укрепи закрилата на децата срещу всички форми на сексуална експлоатация и насилие. Тя също така е изготвена, за да осигури помощ на жертвите на сексуална експлоатация и насилие. Поради тази причина член 43, алинея 1 цели да осигури, че Конвенцията не накърнява правата и задълженията, произтичащи от други международни инструменти, по които Страните по Конвенцията са също така Страни или ще бъдат Страни и които съдържат разпоредби по въпроси, управлявани от тази Конвенция. Разпоредбата ясно показва още веднъж общата цел на Конвенцията да защитава правата на децата жертви от сексуална експлоатация и сексуално насилие и да им осигури най-високото ниво на закрила.

277. Член 43, алинея 2 постановява положително, че Страните могат да сключат двустранни или много странни споразумения – или какъвто и да е било друг правен инструмент – свързани с въпросите, разглеждани в Конвенцията. Обаче, формулировката ясно показва, че Страните нямат право да сключват всякакво споразумение, което частично отменя Конвенцията.

278. След подписването на Меморандума за разбирателство между Съвета на Европа и Европейския съюз на 23 май 2007 г., Европейският комитет за наказателноправни въпроси отчете, че „правното сътрудничество трябва да бъде допълнително развито между Съвета на Европа и Европейския съюз с оглед гарантиране съгласуваността между Общностното право и правото на ЕС и стандартите на конвенциите на Съвета на Европа. Това не пречи на Общностното право и на правото на Европейския съюз да приемат правила с по-трайни последици.“

279. По отношение на алинея 3 от член 43, при приемането на Конвенцията, Европейската общност и държавите-членки на Европейския съюз приеха следната декларация:

„Европейската общност/Европейският съюз и неговите държави-членки повторно утвърждават, че тяхната цел в молбата им за включване на "клауза за отделяне", да се вземе предвид институционалната структура на Съюза при присъединяването към международни конвенции, особено при прехвърляне на суверенни права от държавите-членки на Общността.

Тази клауза няма за цел да ограничи правата или да увеличи задълженията на страни, които не са членки на Европейския съюз спрямо Европейската общност/Европейския съюз и неговите държави-членки дотолкова доколкото последните са също страни по Конвенцията.

Клаузата за отделяне е необходима за онези части от конвенцията, което попадат в компетенцията на Общността / Съюза, за да се покаже, че държавите-членки на Европейския съюз не могат да се обръщат към или да прилагат правата и задълженията, произтичащи от Конвенцията, пряко помежду си (или между тях и Европейската общност / Съюз). Това не накърнява факта, че Конвенцията се прилага изцяло между Европейската общност / Европейския съюз и неговите държави-членки, от една страна, и другите Страни по Конвенцията, от друга страна; Общността и държавите-членки на Европейския съюз ще бъдат обвързани с Конвенцията и ще я прилагат като всяка друга страна по Конвенцията, ако е необходимо, чрез законодателството на Общността/ Съюза. Това ще гарантира пълното зачитане на разпоредбите на Конвенцията спрямо страните, които не са членки на Европейския съюз.“

В качеството си на инструмент, изготвен във връзка със сключването на договор по смисъла на член 31, алинея 2 (б) от Виенската конвенция за правото на договорите, настоящата декларация представлява част от „контекста“ на тази Конвенция.

280. Европейската общност ще бъде в позиция да предостави единствено за целта на прозрачност необходимата информация относно разделянето на отговорността между Общността и нейните държави-членки в областта, обхваната от настоящата Конвенция, доколкото това не води до допълнителни задължения за мониторинг, наложени върху Общността.

Глава XII – Изменения на Конвенцията

Член 44 - Изменения

281. Изменения на разпоредбите на Конвенцията могат да се предлагат от Страните. Те трябва да бъдат съобщени на всички държави-членки на Съвета на Европа, на всяка участваща страна, на всяка Страна, на Европейската общност и на която и да е било Страна, поканена да подпише или да се присъедини към Конвенцията.

282. Комитетът на Страните, съставен съгласно член 39, ще изготви становище по предложеното изменение, което ще бъде предадено на Комитета на министрите. След като се разгледа предложеното изменение и представеното становище от Комитета на Страните, Комитетът на министрите може да приеме изменението. Преди да вземе решение за изменението, Комитетът на министрите трябва да се консултира и да получи единодушното съгласие на всички Страни. Подобно изискване признава, че всички Страни по Конвенцията трябва да могат да участват в процеса на вземане на решенията относно измененията и, че всички са в еднакво положение.

Глава XIII—Заклучителни клаузи

283. С някои изключения, член 45 до член 50 се основават главно върху Образеца на Заклучителни клаузи за конвенции и споразумения, сключени в рамките на Съвета на Европа, който Комитетът на министрите одобри на 315-та среща на Заместниците през февруари 1980 г.

Член 45 – Подписване и влизане в сила

284. Конвенцията е открита за подписване от държавите-членки на Съвета на Европа, Европейската общност и Държавите, които не са членки на Съвета на Европа, но които участваха в изготвянето на Конвенцията (Канада, Ватикана, Япония, Мексико и САЩ). След като Конвенцията влезе в сила съгласно алинея 3 други държави, които не са членки, могат да бъдат поканени да се присъединят към Конвенцията съгласно член 46, алинея 1.

285. Член 45, алинея 3 постановява броя ратификации, одобрения или съгласия, необходими за влизането в сила на Конвенцията на пет. Броят не е много голям, за да не се забавя излишно влизането в сила на Конвенцията, но той отразява въпреки това убеждението, че е необходима минимална група от държави за успешното заемане с разглеждането на основното предизвикателство на закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие. От петте държави, които ще доведат до влизането в сила на Конвенцията, поне три трябва да бъдат членки на Съвета на Европа.

Член 46 – Присъединяване към Конвенцията

286. След консултиране със Страните и получаване на единодушното им съгласие, Комитетът на министрите може да покани която и да е било Държава, не членка на Съвета на Европа, която не участва в изготвянето на Конвенцията, да се присъедини към нея. Това решение изисква две-трети мнозинство, предвидено в член 20.г от Устава на Съвета на Европа и единодушното гласуване на Страните по Конвенцията, които имат право да участват в Комитета на министрите.

Член 47 – Териториално приложение

287. Член 47, алинея 1, постановява територията, за която Конвенцията важи. Тук трябва да се изтъкне, че ще бъде в разрез с предмета и целта на Конвенцията Държавите – страни по нея да изключват части от техните територии от прилагане на Конвенцията без основателна причина (като например съществуването на различни правни системи, които важат по въпросите, които Конвенцията разглежда).

288. Член 47, алинея 2, разглежда разширяването на приложението на Конвенцията да обхваща територии, за чиито международни отношения Страните са отговорни или от чието име те са упълномощени да поемат ангажименти.

Член 48 - Уговорки

289. Член 48 постановява, че Страните могат да използват уговорките, изрично разрешени от Конвенцията. Никакви други уговорки не могат да се правят. Договарящите страни желаят да подчертаят факта, че такива уговорки могат да бъдат оттеглени по всяко време.

Член 49 - Отхвърляне

290. Член 49 позволява на която и да е Страна да отхвърли Конвенцията.

Член 50 - Уведомления

291. Член 50 изброява уведомленията, които Генералният секретар на Съвета на Европа трябва да направи, в качеството си на пазител на Конвенцията, и определя получателите на тези уведомления (Държавите Европейската общност).